Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 60. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 31-го БЕРЕЗНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 31, 1981 No. 60. VOL. LXXXVIII

Дервінскі добився збільшення фондів на радіопересилання

Вашінгтон. — Республіканський конгресмен з Ілиної Ед Дервінскі, відомий приятель українців та інших поневолених Москвою народів, добився значного збільшення бюджету для американських радіопередач радіостанцій „Свобода" і „Вільна Европа", які виключно займаються пересиленням правдивих інформацій за залізну заслону.

Річний бюджет цих двох радіопересилень на фіскальний рік 1982 був драстично зрізаний, бо аж на 4,000,000 долярів, ще попередньою демократичною Адміністрацією у Вашінгтоні, з чим конгресмен Дервінскі не хотів погодитися. Зміна Уряду на республіканський сприяла намаганням конгресмена поновити бюджет до потрібного для ефективної праці рівня обох радіостанцій.

Ед Дервінскі вчасно забезпечився підтримкою у цій справі державного секретаря Александра Гейґа, який підтримав конгресмена перед президентом Роналдом Реґеном, і Ед Дервінскі з вдоволенням повідомив, що „остаточне рішення Адміністрації Реґена збільшити бюджет радіо — „Свобода" і радіо „Вільна Европа" на 4 мільйони долярів, що ці станції вимагали з самого початку, свідчить про розуміння Адміністрацією того, що З'єднаним Стейтам Америки потрібно грати більшу ролю в поборюванні совєтської пропаґанди і в пробиванні залізної заслони правдою"

Москва домагається розмови

Москва. — Розвиток подій в міжнародній політиці викликує турботи в Москві. Після розмови, яку державний секретар Александер Гейґ мав з совєтським амбасадором у Вашінгтоні Анатолієм Добриніним, совєтський амбасадор поспішився заявити репортерам, що та розмова була „початком довгого діялогу". В той самий час інші виступи совєтських керівних діячів та засобів пропаґанди щораз настирливіше домагаються від Вашінгтону започаткування дипломатичної розмови.

Президент Роналд Реґен ще перед перебранням влади, а після перебрання зокрема наголошував, що його Уряд не акцептує агресивної політики Москви, ані не визнає леґальности її останніх здобутків з яких деякі, як наприклад в Афганістані, були получені зі збройним нападом. Після того Уряд Реґена проводив дальшу свою політику зміцнення позицій ЗСА і взагалі вільного світу, заки засісти до розмов з Москвою. Москва натомість, хоче розпочати розмови як найшвидше, щоб не допустит до зміцнення позицій Заходу. Леонід Брежнєв запропонував „зустріч на вершинах", яку одначе, як покищо передчасну, відкинув Вашінгтон. Після того й після інших спроб у тому напрямі Москва схопилася останнього засобу масової пропаґанди за негайними дипломатичними розмовами з ЗСА. Характеристичним під тим оглядом останній виступ московської „Правди", головного офіціоза й пропаґандивного рупора Комуністичної партії СССР.

Стаття у „Правді" підписана фіктивним прозвищем „Александров", яке Москва вживає для важливих державних енунціяцій. В тому артикулі автори, бо це, очевидно: збірна праця, жалуються, що ЗСА, не зважаючи на пропозиції Москви засісти до розмов, дозброюються. „Мораль джунглі" якою завжди кермуються на Кремлі, проявляється тут особливо: коли Москва озброювалася до зубів, а опісля свої збройні переваги використовує для політичного натиску, а навіть для нападів, як у випадку Афганістану, — то це добре коли ж Захід дозброюється з оборонних міркувань — то це, очевидно, зле. Далі „Правда" жалується, що Вашінгтон не думає капітулювати в Афганістані, навпаки заповів допомогу афганському народові у його визвольній боротьбі з Москвою, як також відновляє справу допомоги Анголі в її боротьбі з чужими військами, а в першу чергу з експедиційним корпусом Куби. Накінець стаття підкреслює, що єдиним виходом з важкої ситуації - на думку Кремля - є прийняття Америкою пропозиції Брежнєва.

В Англії засновано нову соціялдемократичну партію

Лондон, Англія. — Після довгих спорів в англійській Лейбор партії, викликаних опануванням тієї партії скрайньо лівими колами й їхньою доктринерською політикою, група поміркованих соціялістів заложила формально соціялдемократичну партію Англії. Публічна опінія Англії, як подають засоби масової інформації, вважає постання тієї нової партії важливим історичним моментом у політичному житті Англії.

Дебата про заложення нової партії тривала вже від довшого часу, але сама технічна підготова тривала не довго. Ґрунт для її заложення був добре підготований, а бундючні заяви деяких теперішніх лідерів і заповідь рішучого пересунення на ліво в програмі Лейбор партії приспішили наперед розлам у ній, а відтак заложення нової.

Формально скликана конституюча конференція відбулася в Лондоні в четвер, 26-го березня. Конференція схвалила три головні напрямні політичної програми. Всупереч вимогам Лейбор партії нова соціялдемократична партія обстоює вимогу дальшої участи Англії в НАТО та співпраці з іншими европейськими країнами. Соціялдемократи засудили ірраціональну пропозицію теперішньої Лейбор партії стосовно одностороннього повного розброєння й відкликання американських вояків з терену Англії. Так само соціялдемократи заперечили вимагану Лейбор партією дальшу соціялізацію англійської економіки, а навпаки підтримали концепцію мішаної системи, в якій побіч себе існуватимуть обидві форми: суспільна й приватна господарки. Нова партія підтримала ідею участи держави в ключевих промислах, як енерґетика, транспорт, комунікація, охорона природнього окруження.

Завдяки тому, що крім двох основників нової партії Вілляма Роджерса і Дейвида Овена, які є членами парляменту, ще інших 12 членів парляменту покинули Лейбор партію і ввійшли в склад нової, соціялдемократична партія стала третьою по величині фракцією в парляменті. Вона має три голоси більше, як Ліберальна фракція, яка була дотепер третьою.

Хоч вибори до парляменту в Англії згідно з передбачуваннями відбудуться щойно приблизно за три роки, нова партія вже тепер почала наголошувати майбутню передвиборчу акцію. У зв'язку з ентузіястичним прийняттям публічною опінією постання соціялдемократичної партії, припускають, що та партія зможе при майбутніх виборах здобути близько 40 відсотків голосів.

Тачер вияснює справи совєтського шпигунства

Лондон, Англія. — Англійське суспільство дуже вразливе на вістки про працю совєтських шпигунів серед нього. Спричинене це давнішим виявленням цілого ряду таких зрадників, які походили з передових родів Англії й займали високі пости в державній системі. Тепер знов в пресі і книжках ця проблема стала актуальною й прем'єр Англії була змушена зайняти до цього становище й дати точніші пояснення.

Останньою сенсацією було підозріння, що колишній шеф британської протирозвідки Роджер Голлис, який помер 1973 року, був одним з членів совєтської шпигунської мережі на терені Англії. Прем'єр Тачер потвердила, що двічі — раз ще за життя Голлиса, а в друге після його смерти — переведено основне слідство, яке не потвердило підозрінь стосовно його шпигунської для СССР діяльности. В першому слідстві ще за його життя він дав докладні вияснення до всіх фактів і ситуацій, які давали підставу до таких поголосок.

Підозріння проти Голлиса були між іншим викликані тим, що в часі коли він працював в протирозвідці з того сектора секретної англійської служби, що стверджено з різних боків, виходили важливі інформації до Москви. Одначе тепер потверджено понад усякий сумнів, що джерелом тих інформацій був один з найбільших совєтських шпигунів в Англії Г.А.Р. Филбі, який керував преважливою окремою розвідочною системою Англії, присвяченою повністю Совєтському Союзові і боротьбі з його шпигунською діяльністю. Филбі втік до Совєтського Союзу, де він живе дотепер і працює в КҐБ та нераз виступає в пресі і телебаченні з протианглійськими провокаціями. Як відомо до тієї групи належав також дорадник королеви в справах мистецтва і куратор її музейних збірок проф. Антоні Блант, якого 1979 року публічно виявлено після того, як він уже довгі роки почав співпрацювати з англійськими чинниками.

Прем'єр Тачер заявила, що постійна загроза з боку російського шпигунства й диверсії на терені Англії вимагають не лише постійної загостреної уваги, але також нових методів і більших засобів, як були вживані дотепер.

Для перевірки цієї скомплікованої справи парлямент Великої Британії встановив спеціяльну слідчу комісію, яка основно перевірить всі аспекти у співпраці з іншими урядовими чинниками.

Вайнберґер вимагає більших зусиль від союзників

Вашінгтон. — Тут останніми днями перебувають представники Західної Німеччини, Японії й Голяндії, що їх основною ціллю є обговорити питання спільної оборони з ЗСА. Із Західньої Німеччини прибув міністер оборони Ганс Фоґель, з Японії міністер закордонних справ Мазайоші Іто а з Голляндії також міністер оборони Пітер де Ґойс.

Центральну ролю в тих розмовах відіграє представник Західньої Німеччини міністер Апель. Західня Німеччина опинилася під тиском з різних боків. У першу чергу натискає на неї Москва різними обіцянками, пропозиціями господарської співпраці і різних матеріяльних користей за ціну послаблення ролі Західньої Німеччини в оборонній системі Заходу. Совєтські чинники так агресивно намагаються накинути свою лінію Західньої Німеччині, що навіть встрявають у її внутрішні справи й намагаються вплинути на публічну опінію, проти чого виступали офіційні німецькі установи. В привладній соціялістичній партії Західньої Німеччині поважні дефетистичні настрої, особливо на її лівому крилі, яке останньо пожвавило свою діяльність. Міністер Фоґель в теперішніх розмовах заявив, що Бонн виконає прийняті на себе зобов'язання, не зважаючи на попередні офіційні заяви. В попередніх заявах міністер Фоґель і інші урядові особи висловили були думку, що погіршення господарського положення змушує їх до обмеження на відтинку оборонних заходів.

В розмовах з японським міністром закордонних справ секретар оборони Каспар Вайнберґер підкреслив, що тягар оборони Японії на суші, на морях та в повітрі мусить постепенно пересуватися на японські плечі й ЗСА з часом зможуть грати тільки допоміжну, а не головну ролю в цьому, Японська господарка розвинулася до могутніх розмірів і вона спроможна на значно більший вклад в оборону, як дотепер, а саме призначення біля п'ять відсотків державного бюджету на оборону. Японські чинники передбачають значний зріст господарської активности Японії наступного року, в той час, як інші країни, а зокрема ЗСА, передбачають значно менші успіхи.

Голляндський міністер оборони де Ґойс визнав факт зросту совєтської загрози, але боронився господарським застоєм, як основною причиною слабого розвитку оборонного потенціялу Голляндії. Життєвий рівень в Голляндії належить до найвищих у світі.

В ПОЛЬЩІ ВСЕ ЩЕ СИТУАЦІЯ НЕЯСНА

Варшава, Польща. — Незважаючи на 16-годинне засідання Центрального Комітету Польської Об'єднаної робітничої партії (так офіційно називає себе польська Комуністична партія), завданням якого було знайти вихід з кризової ситуації і не допустити до заповідженого генерального страйку робітників, ситуація в Польщі все ще залишається неясною, загрозливою і напруженою і все ще, як заявляє державний секретар ЗСА Александер Гейґ, існує можливість совєтської військової інтервенції.

В одному моменті, коли дебати в ЦК ПОРП доходили до зеніту, а дискусії між членами цього найвищого побіч Політбюра керуючого тіла ставали гарячими, у Варшаві навіть поширились були чутки, що ціле Політбюро є готове зрезиґнувати. Інші знову говорили про резиґнацію кількох членів Політбюра і Центрального Комітету. В понеділок, 30-го березня, преса і засоби масової інформації подали тільки три прізвища високих чиновників, які нібито мали зрезиґнувати, але їх резиґнації не прийняв Центральний Комітет. Цими особами мали бути: Стефан Ольшовскі, Роман Ней і Тадеуш Ґрабскі.

Поінформовані джерела кажуть, що на засіданні був сильний зудар між поміркованою і скрайньою фракціями у справі, як далеко Компартія і уряд можуть йти на уступки робітництву і вільній профспілці „Солідарносьць", яка у переговорах з урядовою делеґацією все ще вимагає покарання винних поліціянтів за побиття робітників і членів пороф-спілки у Бидгощу. На засіданні ЦК прийнято також постанову, щоб члени Політбюра і Центрального Комітету негайно заініціювали зустріч з провінційними діячами.

Вміжчасі із сильною критикою вільної профспілки виступили совєтські чинники, а совєтське пресове агентство ТАСС закинуло профспілці вороже ставлення до соціялізму. З окремими зверненнями у справі ситуації в Польщі виступили також Папа Іван Павло II і примас Польської Католицької Церкви кардинал Стефан Вишиньскі, які закликали усі сторони — уряд, компартію і вільну профспілку „Солідарносьць" до поміркованости і застанови, щоб не вманеврувати польський нарід у тяжку ситуацію, а також щоб не дати приводу Москві до безпосередньої військової інтервенції.

Стало також відомо, що Совєтський Союз збільшив число своїх військ у маневрах Варшавського Пакту, а військові ґарнізони стаціоновані поблизу совєтсько-польського кордону знаходяться у повному військовому поготівлі.

У світі

ВІДВІДУВАЧІ ЗІ СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ і стаціоновані там репортери закордонної преси однозгідно повідомляють, що у зв'язку з подіями в Польщі в Східній Німеччині панує велике напруження. Напруження це виразно зростає. Урядові чинники, а зокрема комуністична партія Східньої Німеччини розсіюванням відповідних інформацій і пропаґандою поширює переконання, що тільки сила може „привести Польщу до порядку". „Ноєс Дойчлянд" — офіційний орган комуністичної партії Східньої Німеччини, з нагоди маневрів у Польщі відкрито заявив, що „комуністичні війська готові відповісти на всякі зміни в міжнародній ситуації й захистити кожної хвилини всі соціялістичні здобутки". Соціялістичними здобутками в совєтському й взагалі комуністичному жарґоні називається владу й диктатуру комуністичної партії. Комуністичні лідери Східньої Німеччини висловлюються публічно про те, що „питання тільки в тому, чи польські привладні чинники самі зуміють зліквідувати загрозу, якою є вільні профспілки, чи їм потрібна буде допомога братніх соціялістичних республік".

ГРУПИ САЛЬВАДОРСЬКИХ ПАРТИЗАН знов поновили свою діяльність. Після ліквідації їхніх головних баз і оперативного осередку в горах, менші групи в терені доконують нападів на військові приміщення й на менші військові відділи та ґарнізони. Також вони намагаються знищувати адміністративні осередки й державних урядовців, особливу увагу присвячуючи зриванню й ставленню перешкод земельним реформам. На північ від столиці Сан Сальвадору, в округах Моразан і Ґуазапа, 15 миль від міста партизани пробували потворити свої оперативні бази. Коли в першій фазі ціллю військових акцій було знищити більші партизанські з'єднання й великі бази, то в другій — ціллю є методично ліквідувати навіть малі осередки та навіть найменші партизанські угрупування.

ЛИВАНСЬКИЙ УРЯД після вичерпних нарад з різними політичними чинниками в Ливані та з президентом Ливану Еліясом Саркісом рішив поширити свою фактичну владу також на південний Ливан. Прем'єр Шафік аль-Ваццан повідомив, що уряд зміцнює свій військовий контингент , який складається з 600 людей при відділах ОН, новою бриґадою, зложеною з 900 вояків. Це рішення запало після докладної консультації з генералом Вілліямом Калаґеном, командиром збройних сил ОН в Ливані. Уряд Ливану спільно з генералом Калаґеном устійнив методи дальшої співпраці. Після того генерал дав американському інформаційному аґентству „Юнайтед Пресс Інтернешенел", інтерв'ю, в якому заявив, що він вважає своїм обов'язком допомогти ливанському урядові поширити владу на всю територію Ливану. Одначе переведення цього рішення у життя може викликати великі ускладнення, бо християнська міліція в південному Ливані, яка є під командою майора Саада Гаддада, окупує прикордонну смугу завширшки п'ять миль аж до кордону з Ізраїлем й дотепер силою відбивала всякі спроби окупувати той терен.

ПІСЛЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ливанським урядом наказу окупувати ливанськими військами в співпраці з відділами ОН південний Ливан аж до ізраїльського кордону, командуючий генерал Рафаель Ейтан заявив, що ливанські відділи в прикордонній смузі стануть помічним чинником у прониканні через кордон палестинських терористів і в нападах на Ізраїль. У зв'язку з цим ізраїльське командування мусітиме застосувати відповідні оборонні заходи. А ізраїльське військове командування видало офіційний комунікат, у якому заповіло, що на майбутнє, так як і дотепер, воно підтримає війська Гаддада та „не залишить на призволяще мирного населення, життя якого залежить від ізраїльської допомоги." Вислухавши цей ізраїльський комунікат, генерал Калаґен, командир військ ОН у Ливані, заявив, що ведені ним з'єднання зроблять усе можливе, щоб окупувати південну частину Ливану.

В Америці

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН покликав до життя сцеціяльну комісію, завданням якої буде поборювати надужиття і марнотратство у федеральних аґенціях і департаментах. Президент при тому заявив, що його ціллю є викорінити з фінансованих Урядом аґенцій усіх „злодіїв і некомпетентних осіб", які ошукують американський нарід і підривають довір'я до Уряду. Президент Реґен найменував також шістьох генеральних інспекторів, які у випадку надужиття, стягатимуть спроневірені фонди з винних осіб і організацій і привертатимуть їх назад до федеральної каси. Після перебрання влади в січні 1981 року, Реґен звільнив був усіх 16-ох інспекторів, найменованих колишнім президентом Джіммі Картером, але тепер 5-ох з них знову привернув у правах.

ПОЛІЦІЯ В МОБІЛ, АЛАБАМА, АРЕШТУВАЛА трьох білих мужчин і обвинувачує їх у вбивстві негритянського юнака Майка Доналда, тіло якого було повішено на дереві в дільниці, де живуть чорні і білі американці. Доналд був студентом Технологічного коледжу. Родина повідомила поліцію, що він відвідував родичку, а повертаючись, плянував вступити на бензинову станцію, щоб купити папіроси, як це він інформував своїх родичів у телефоні. Поліція думає, що Доналд був спочатку вбитий, а потім повішений на дереві. В цій справі ведеться дальше слідство, бо спеціяльна комісія, яка вже довший час досліджує вбивства негритянських дітей в Алабамі надіється попасти на слід вбивника чи вбивників.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ у спеціяльній заяві дав вияснення, чому американський амбасадор до ОН д-р Джін Кіркпатрік стрінула високих представників органів безпеки Південної Африки під час відвідин в ЗСА. Вілліям Дж. Даєс, речник Департаменту, заявив, що вона не зустрічала їх особисто, а тільки на публічному зібранні, на якому були теж і згадані південно-африканські представники органів безпеки. Цей речник теж додав, що колишня адміністрація президента Картера видала була заборону офіційних зустрічів з представниками південно-африканського уряду з огляду на расову політику в тій країні. Крім того, говорив речник американського Уряду, американська політика відносно Південної Африки є тепер у стадії перегляду, і тому ця навіть припадкова зустріч американського амбасадора з представниками Південної Африки не є в ніякому разі суперечною з офіційною політикою ЗСА.

„ТРЕБА ЗМЕНШИТИ ТЮРЕМНЕ НАСЕЛЕННЯ, а не будувати нові в'язниці", — таку рекомендацію видала спеціяльна студія про в'язниці в Америці, спонзорована федеральними фінансами. В цій дослідчій праці сказано, що в 1978 році спеціялісти перевірили 559 федеральних в'язниць і 400 т. зв. „пів-в'язниць" і ствердили категорично, що умовини у всіх в'язницях „порушують конституційні ґарантії проти жорстокого і надмірного карання" в'язнів. У першу чергу у в'язницях всіх типів є переповнення, що спонукує федеральні і стейтові тюремні власті шукати нових мільярдів долярів на будову нових в'язниць. Замість будувати нові в'язниці, треба робити старання про зменшення тюремного населення шляхом швидких процесів і більш рівномірного розміщення в'язнів після відповідної перевірки і редефініції злочинів різних в'язнів. У 1978 році у всіх в'язницях Америки було 450,000 в'язнів, з яких 60 відсотків було у стейтових в'язницях, 34 відсотка — у місцевих тюрмах і 6 відсотків — у федеральних інституціях. В 1977 році у федеральних в'язницях було 30,000 в'язнів, але це число впало до 24,000 з кінцем 1980 року, тому що багато потенціяльних в'язнів переходить т. зв. регабілітаційні курси в різних комунальних осередках, а також тому, що багато злочинів, пов'язаних з грабунком банків, не судять у федеральних судах, а передають їх до стейтових судів.

М. Жуковин інформує про турне нового ансамблю

Джерзі Сиґі, Н.Дж. (Л. К.) — Прибувши у понеділок, 16-го березня ц.р., тут до приміщення Головної Канцелярії УНСоюзу та Видавництва „Свободи" Микола Жуковин хореограф, працівник, за яким досвід тридцятьрічної праці у мережі танцювального мистецтва, та керівник Українського Фестивального Ансамблю у Торонто, поінформував про плян цього ансамблю у найближчих місяцях, сказавши: „Задум створити цей Ансамбль зродився у мене із-за цього, що приглядаючись виступам балетним ансамблям з України, наприклад Вірського, я подумав, чому властиво ми маємо дивитися і оплескувати цим, хто приїздить із Совєтського Союзу, коли ми тут маємо таких же талановитих дівчат і хлопців, у яких майстерне вміння представити українське танцювальне мистецтво на сцені. Тим більше ми повинні притягнути їхній зір з відтіля, з України, щоб вони з подивом дивилися на нас, а не, щоб ми тут дивилися на них, начебто на якесь 'чудо'. І нам пощастило створити ансамбль, зібрати танцюристів, які прийшли, щоб танцювати не за гроші а щоб служити рідному містецтву".

Микола Жуковин

Заки М. Жуковин перейшов до теми їхнього ансамблю, він розповів про Школу Академічного Мистецтва в Торонто, провідником якої він також є. У цій школі вчиться танку 50 учнів різного віку. У ній крім М. Жуковина, навчають і солісти Українського Фестивального Ансамблю: Наталія Чагівець, Богдан Романів, Кім Осовецька і Ніл Прокіп, який водночас є випускником Канадської Крайової Балетної Школи в Торонто.

Повернувшись до справ самого Ансамблю, М. Жуковин із запалом заявив: „Наша група є надзвичайна. Тут можна зустрінути найкращих і завзятющих танцюристів із таких віддеглих міст Канади, як: Кінґстон, Вінніпеґ, Наягра он де Лейк, Бирлінгтон, Ст. Катарінс та інших. Приїжджають сюди танцюристи і з Америки — Рочестеру, Ню Йорку, Арізони, Фініксу і багатьох інших міст американського континенту. Приїжджають до Торонто на проби кожного „вікенду", і хоча, іноді їм треба переїхати великі віддтані, їм це ніщо, бо ними кермує велика притягаюча сила і любов до танку. Моїх танцюристів можна б назвати фанатиками танцю, які шукають за місцем, де існує можливість розкрити їм свій талант".

„Праця наша, праця нашого Ансамблю, виказалась вже великими результатами. Бо скрізь, де ми виступаємо, після імпрези нас вітають стоячою овацією. Усе життя я працював для мистецтва, тому з досвіду знаю, що хоча не раз бувають стоячі овації — вони різнoякісні: є овації, в яких публіка виявляє тільки пошану до даної групи, але й є овації, яку саме й виявляють нашому Ансамблеві, в якій є прояв справжнього ентузіязму, де публіка відкриває вам своє серце, де вони своїм оваційним вітанням передають свій подив за виконання, яке їм вперше довелось побачити".

(*Закінчення на стор. 7*)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Добрий приклад двох Владик

Нововисвячений Архиєпископ — Митрополит для українців католиків в Америці Степан Сулик відвідав Первоієрарха-Митрополита Української Православної Церкви в Америці Мстислава та особисто запросив його взяти участь у церемонії його інсталяції у катедрі Непорочного Зачаття у Філядельфії. Ці відвідини далеко переступають своїм значенням куртуазійну церемонію. Бо під час всього перебування Владики Степана у Бавнд Бруку обидва Митрополити виявили таку взаємну пошану, таку персональну товариську культуру, але й таке спільне, просто тотожнє розуміння сучасної ситуації, в якій опинилися обидві очолювані ними Церкви й увесь великий міжнародний християнський світ, що це насправді була маніфестація єдности голів двох українських традиційних Церков в Америці.

Обидва Владики говорили про загрозу від безбожницького комунізму, про загрозу від російсько-большевицького імперіялізму, про конечність співпраці в інтересі їхніх Церков та всього християнізму. Обидва Владики цікавилися книжковими виданнями й обмінялися книжками, як дарунками одного з одним. Обидва Владики навіть назверх, своїм одягом, заманіфестували спільність і єдність у пошані до української церковно-релігійної традиції, бо Владика Степан прибув у білому камелавкіоні подібному до того, що його носить постійно Владика Мстислав. Спільна молитва обох Владик перед престолом у церкві-пам'ятнику й обмін молитовними заявами „Христос серед нас" — „Є і буде" та обіймами й поцілунками перед престолом — це була зворушлива манифестація духа екуменізму, що його визнають обидва Владики.

Коли приявний на цих відвідинах редактор „Свободи" запитав Владику Мстислава „Яке значення цих відвідин для української громади", Владика Мистислав відповів правильно й логічно: „Те, що ви бачили і чули".

Варто пригадати, що й Блаженніший Патріярх Йосиф під час свого першого перебування у ЗСА відвідав тодішнього Митрополита Івана у Бавнд Бруку. Тоді взаємини між двома нашими традиційними Церквами настільки покращали, що навіть духовники обох Церков спільно виконували деякі церковні відправи. Коли після того ті взаємини погіршились, то це треба вважати за епізодичні непорозуміння. Може дехто зробив якусь помилку, може дехто неправильно зрозумів стилізацію якоїсь заяви чи постанови, це все дрібниці в обличчі спільної загрози для обох Церков від спільного ворога і в обличчі імперативу, щоб обидві Церкви були активними і конструктивними чинниками в житті всієї української вільної громади. Є для цього добрі дані в особах обох названих Владик.

Владика Степан був замолоду членом-засновником одного куреня Пласту, отож людиною, яка вже в молодості розуміла вагу виховання молоді в дусі української національної традиції та в дусі чеснот християнізму. Знову ж Владика Мстислав був активним громадсько-політичним діячем, який своєю активною і конструктивною участю в обох Світових Конгресах Вільних Українців доказав своє розуміння активної ролі Церкви в житті народу також поза суто-церковними й релігійними справами.

Кожне добре і позитивне діло вимагає відповідної атмосфери і відповідної доброї волі діючих людей. Відвідини Владики Степана у Бавнд Бруку були надзвичайно мудрим, конструктивним актом, який створив знову прихильнішу атмосферу у взаєминах між Українською Католицькою та Українською Православною Церквами у вільному світі. Треба тільки привітати цей мудрий жест Митрополита Степана, як і привітати такт і приязну гостинність, що їх проявив Митрополит Мстислав супроти свого достойного гостя. І треба побажати, щоб ця подія не була тільки відірваним від життя короткотривалим епізодом, а справді започаткувала нове покращання відносин і співпраці дорогих нам Церков та щоб ці обидві наші Церкви під проводом своїх Владик діяли далі на добро Церкви і народу, на добро всієї розпорошеної у вільному світі української вільної громади, на добро безсмертних законів етики і моралі, що їх проповідує християнізм.

БЮРО ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ поінформувало, що з огляду на покращання медичної обслуги населення З'єднаних Стейтів Америки систематично збільшується, бо ця медична опіка не тільки допомагає старшим особам досягнути довшого віку, але також рятує тих дітей, які нормально померли б після народження. В минулому році населення Америки збільшилося на один мільйон шістсот тисяч осіб. В 1980 році на кожних тисячу американців припадало 8,9 смертних випадків. Найбільше людей вмирає від гострих перестуд, тиснення крові і серцевих недомагань та від рака. Населення ЗСА під теперішню пору становить 223,3 мільйона осіб.

Т.Т.

АНТИСЕМІТСЬКІ АКЦІЇ В КИЄВІ

I

З України, зокрема зі столиці України, надходять тривожні вістки про розгул червоної чорносотенщини. Як за царських часів, так і тепер державна влада організує протижидівські акції, витворює антисемітські настрої, веде щораз більше відкриту пропаганду проти жидів, мешканців України. Ця акція набирає щораз ширших розмірів, хоч покищо беруть у ній участь тільки різні органи державної влади й ще не дійшло до організованих державними органами, нібито „стихійних" протижидівських виступів. Але є всі дані твердити, що тут і там трапляються випадки включення хуліганських елементів у них.

Документ про переслідування жидів у Києві

Московська Гельсінкська група переслала закордон документ про переслідування жидів у Києві. Київські протижидівські виступи під сучасну пору в СССР наймасовіші й найсерйозніші, й тому недивно, що група московських правозахисників видала спеціяльний документ. Цей документ підписали: Е.Боннер, дружина А.Сахарова; С.Калістратова, Н.Мейман, Н.Ковальов і Ф.Серебров. У документ зібрані деякі дані про різні переслідуванні особи і родини київських жидів. Ідеться, очевидно, в першу чергу про такі особи, які зголосили бажання виїхати закордон, вірніше — до Ізраїля, і в цій цілі відмовилися від совєтського громадянства, через що їх і називають „відмовниками" або по-російськи — „отказниками".

Вслід за тим документом прийшли доповнення, в яких стверджується, що подані в документі дані далеко не всі, а навпаки — таких випадків щораз більше й останнім часом вони множаться.

„Біст ду юде?

Кому довелося було перебувати під нацистською окупацією, той не раз зустрічався з фактом, що в публічних місцях, на залізничних станціях і просто на вулицях підходили німецькі посіпаки й запитували перехожих, чи подорожніх, які чекали на поїзд тощо, якщо вони якимось чином зовнішнім виглядом могли подобати на жидів: „Біст ду юде?" Не зважаючи на відповідь запитаного, дуже часто за першим питанням слідувало зловороже „ком міт!" Як воно кінчалося не раз не треба й згадувати.

І як недиво, та жорстока процедура віджила на київських станціях, на летовищі тощо. Органи КҐБ і різні їхні „стукачі"-донощики, — як подає цей документ, — вишикують на київському двірці, а в першу чергу на летовищі, людей, які на їхню думку виглядають на жидів, затримують їх і перевіряють. А коли дана людина виявиться насправді членом жидівської національности, здебільшого забирають зі собою й не допускають до подорожі.

Ще в травні минулого року, не зважаючи на такі перешкоди й облави, групі київських жидів пощастило оминути КҐБівські застави й доїхати до Москви. В Москві ці кияни відвідали різні уряди й намагалися довідатися, чому їх не випускають закордон. В Москві їм нічого не робили, бо там забагато чужинців, репортерів закордонної преси тощо. Але тільки повернулися вони до Києва, ними відразу „заопікувалися" органи КҐБ. Як та опіка виглядала, про те розказує згаданий документ.

П'ять років тюрми за „образу"

Повернувшись до Києва 16-го травня, громадянин Пильников їхав тролейбусом київською вулицею. Раптом в тролейбусі агенти КГБ арештували його за „образу" іншого пасажира, якого Пильников бачив перший раз у своєму житті, зовсім до нього не говорив, ані не доторкався його. Очевидно, що незнайомий Пильникову мужчина потвердив на міліції, що Пильников його образив, і Пильникова поставили під суд за порушення точки 2, статті 206 Карного кодексу, тобто за „злісне хуліганство".

Розправа відбулася 25-го червня: повідомлено про неї в останньому дні, через що оборонець Немерінськая не могла прибути, й суд засудив Пильнікова на неймовірну кару: п'ять років тюрми! Коли ж декілька днів пізніше дружина Пильнікова, зібравши всі документи, потрібні у справі свого засудженого чоловіка, пішла на летовище в Києві, щоб поїхати до Дніпропетровська, де живе адвокат Немерівская, якій вона хотіла передати документи для зложення апеляції, її арештували на летовищі, всі документи забрали, а відтак звільнили без документів і можливости внести апеляційний позов.

Віктора Яненка, який вже давно вніс прохання на дозвіл виїхати до Ізраїля, арештували на роботі в київському цирку, де він працював електриком. Відставили його до слідчого ізолятора на Лук'янівці, а звідти прямо до психушки. В психушці Яненко перебував два місяці без права побачитися з родиною. Дружина Яненка, яка саме в тому часі була в дев'ятому місяці вагітности, щойно по довших розшуках знайшла, де перебуває її чоловік. Після двох місяців перебування в психушці" Яненка підставлено під суд і засуджено без доказів на два роки в'язниці за ... обман у сумі 47 рублів, якого ніколи не було.

Інший характеристичний випадок стався зі Станисла-

(*Закінчення на стор. 7*)

Події в Польщі занепокоїли не тільки „геронтократів" у Кремлі. Немало турбот мають також уряди й капіталісти демократичних держав. Поза звиклими загрозами з Москви — „угробити капіталізм" (Нікіта Хрущов), між приватнокапіталістичною системою і системою державнокапіталістичною у совєтському бльоці відбувалися і відбувається господарська і фінансова співпраця. Усі країни цієї імперії купують технічні засоби і готові фабрики із держав приватного капіталізму. Москва зі свого боку, постачає нафту і ґаз для західніх індустріяльних країн аж із далеких сибірських областей.

Не щадили кредитів країни приватного капіталізму особливо для Польщі, де комуністичний уряд почав індустріялізацію семимильним кроком, заліз у борги і не може тепер прохарчувати людности.

Наради в Парижі

Дня 23-го лютого в Парижі зійшлися представники індустріяльних держав, що щедро позичали польському урядові гроші. Як виявилося нині, Варшава не може боргів сплатити, навіть на відсотки польському урядові бракує фінансів. Заборгованість Польщі - просто астрономічна 25 більйонів долярів. Міністри та фінансові верховоди сушать собі голову, як вийти із цього зачарованого кола: нікому не хочеться кидати нові капітали в польську без-

Панас Феденко

ДЕМОКРАТИЧНІ КРАЇНИ РЯТУЮТЬ КОМУНІСТИЧНИЙ РЕЖИМ

донну бочку, бо немає ґарантії, що така „фінансова иньєкція" оживить народне господарство Польщі. З другого боку, — не дати нових кредитів Варшаві, — це значить ще поглибити економічну кризу в Польщі і помогти господарській руїні над Вислою.

Москва, в своєму інтересі, хотіла б урятувати „провідну ролю" польської компартії господарською допомогою Польщі. Але в самій совєтській імперії живеться „часом з квасом, порою з водою", і нічим ділитися з польськими жертвами „ленінського режиму", принесеного в Польщу зі сходу.

Заборгованість Польщі не єдина в країнах „реального соціялізму, як називає режим партійної диктатури комуністична пропаґанда. Німецькі економісти обрахували, які великі суми позичили уряди совєтського бльоку в Німецькій Федеративній Республіці. Заборгованість Совєтського Союзу Німеччині досягає майже шість більйонів долярів. Югославці й мадяри винні Німеччині по чотири більйони долярів, румуни — три більйони, болгари — 2 більйони, чехо-словаки — півтора більйони, а найбільше поляки: понад 11 більйонів долярів.

Фінансові маґнати приватного капіталізму і уряду, що ґарантували своїм капіталістам позики комуністичним країнам, перебувають у надзвичайній ситуації. Перед ними два шляхи. Перший-відмовитися давати дальші кредити і вимагати сплати позичених грошей. У випадку Польщі це довело б до банкрутства всього господарства цієї країни, до загострення голоду і політичного хаосу, який використала б Москва. Може Польща стала б „європейським Афганістаном". З грішми, позиченими польському комуністичному урядові довелось би західнім кредиторам навіки попрощатися.

Другий вихід, що дає надію кредиторам Польщі, такий: допомагати стабілізації комуністичного режиму в Польщі. Кажу „комуністичного", бо іншого устрою Москва нізащо не допустить, з відомих причин. Цей „варіянт" дає шанси налагодити польське господарство настільки, що воно могло б потроху зліквідувати свою заборгованість індустріяльним країнам і поліпшити харчування людности. Само собою довелось би постачати нові кредити Польщі й посилати допомогу населенню, що терпить від недостачі харчових продуктів.

Здається, що цей шлях уважають і комуністичні провідники Польщі і діячі професійних спілок та політична опозиція режимові за реальний. І польська католицька ієрархія устами своїх провідних осіб закликає громадян до спокою, терпеливости і порозуміння.

Минули часи, коли поляки бралися до зброї в повстаннях, що не віщували успіху. Польське суспільство пройшло тяжкий іспит під тиранією Гітлера і попало під диктатуру компартії, і тепер показало досить політичної виробленості, щоб зрозуміти парадоксальну ситуацію: інтереси індустріяльних країн сходяться з інтересами комуністичних режимів на Сході Европи, в першу чергу з режимом Кремля. Не було охоти в західніх великодержавах в 1956 році помогти повстанню Угорщини проти „протекції" Москви. Ніхто на Заході „пальцем не кивнув", коли совєтське військо придушило Чехо-Словаччину року 1968

Приклади — прецеденти

Приклади-прецеденти стоять перед очима польських патріотів і велять їм зрозуміти дійсність. Захід уважає Польщу за частину совєтського бльоку і руйнувати польського комуністичного режиму не збирається. Польські студентські організації недавно підписали цими днями заяву, що визнають „провідну ролю комуністичної партії" в своїй країні... Політичну вагу цієї

(*Продовження на ст. 7*)

З господарського життя

Збільшення видатків на дозброєння ЗСА має свої додатні і від'ємні сторони. Немає сумніву, що збільшення тих видатків оживить господарське життя. Але з другого боку воно мусить вплинути на збільшення інфляційного тиску. Видатки на фабрикацію зброї й амуніції не збільшують кількости товарів на ринку. Навпаки заповняють маґазини й полігони і для опіки над ними треба дальших непродуктивних видатків. Крім цього збільшення зброї піднесе до значної висоти прибутки деяких фірм, які своєю чергою збільшать виплати дивіденд. А це також збільшить кількість гроша, а тим самим піднесе інфляційний тиск. Цілий ряд економістів і конґресменів та сенаторів видвигає це, що збільшення видатків на зброєння вплине на піднесення господарської активности не в цілій країні, а тільки в деяких районах, де сконцентрована оборонна промисловість. Коло 60 відсотків стейтів не має оборонної промисловости, або дуже мало. Предсідник Ради економічних дорадників Президента Моррей Вайденбавм запевнив, що відповідною монетарною політикою уряд відхилить небезпеку інфляційних наслідків збільшення зброєнь, одначе більшість передових економістів країни висловили сумніви стосовно того твердження.

Реакція американського ринку на відношення між постачанням і попитом (продажа-запотребування) різних товарів далі відходить від устійнених норм. Зріст постачання (продажі) товару згідно з клясичною економією зменшує його ринкові ціни і навпаки. Саме тепер інвентура запасів нафтової ропи, бензини й інших нафтових деревативів осягнула новий вершок. Маґазини й танки переповнені цими товарами. Їхнє споживання падає, хоч дуже поволі. Таким чином немає небезпеки нестачі, а все таки ціни не лише не падають, але зростають. Деякі рафінерії зменшили свою продукцію, інші зменшити плянують, а ціни дальше втримуються на рекордовій висоті. Наприклад, величезна рафінерія у Лейк Шарлз, Люїзіяна, продукує тільки 70 відсотків своєї спроможности і плянує далі скоротити свою продукцію, а ціна на бензину й інші кінцеві її продукти втримується на попередньому рівні, а навіть тут і там підноситься. Щойно в останніх днях деякі фірми почали давати опуст своїм великим відборцям, але тільки в формі рабату, а не знижки цін.

Французькі офіційні господарські чинники повідомили, що промислова продукція Франції за січень цього року впала на 7,2 відсотка в порівнянні з цим самим місяцем попереднього року. За той самий час акції й інші папери, які є на офіційному ринку, втратили більше як п'ять відсотків на вартості. Побудова промислових будинків уже в грудні попереднього року впала на 5,4 відсотка, а цьогорічні цифри, згідно з передбачуваннями, не будуть кращі. Всі ці ознаки зростаючого господарського застою на протязі 1980 року вказують на небезпеку глибокої кризи. У зв'язку з цим уряд шукає засобів, щоб поліпшити положення ще перед кінцем квітня цього року, коли мають відбутися вибори президента.

Летунська лінія Нікараґуа, яка повністю була державною власністю, комплетно збанкрутувала. Не залишилося їй ні резерв, ні будь-якого кредиту й тому вона мусіла припинити діяльність. На майбутнє ніяких особових летів, ані товарового транспорту Ля Ніка, як називається ця фірма продовжувати не буде. Крім великих операційних втрат ця фірма має також великі борги за винайм літаків, що тільки значна державна субвенція могла б її врятувати. Одначе уряд Нікараґуа також ніяких резерв не має, а ЗСА відмовилися допомагати з огляду на те, що уряд Нікараґуа постачав нелеґально зброю сальвадорським повстанцям.

Після того, як попередній американський уряд зарядив обмеження воєнного постачання й продажі літаків Бразилії у зв'язку з порушенням прав людини урядовими чинниками Бразилії, військова хунта приступила до розбудови власного зброєневого, електронічного і літакобудівельного транспорту. При допомозі різних чужих фірм Бразилія будує перший понадзвуковий бойовий літак у Південній Америці. Серійна продукція того літака почнеться 1986 року. Так само Бразилія почала будувати навіть такі типи зброї, які вона донедавна повністю спроваджувала зі ЗСА. Тепер вона закуповує у ЗСА тільки деякі частини. Так само бразилійський промисел розвинув цілу нову ділянку модернізації застарілої зброї новими інструментами. Таким чином вона змодернізувала велику кількість англійських і американських танків до рівня сучасної зброї.

ВІДНОВЛЕНА ПОБОРОВА СИСТЕМА військової служби повідомляє, що Селективна поборова система зареєструвала 5.5 мільйона юнаків у віці 19-20 років, що виносить 95 відсотків всіх кваліфікованих осіб, які по закону мали зголоситися до поборової реєстрації. Директор бюра Бернард Росткер заявив, що на випадок якоїсь міжнародної кризи чи воєнної мобілізації всі ці зареєстровані молоді люди можуть бути змобілізовані протягом 10 до 13-ти днів.

Роман Кобринський

КИТАЙСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА — СЬОГОДНІ

Китайська Народна Республіка — це цікава країна. Та подорожуючи туди, треба їхати відповідно підготованим та обізнаним із її звичаями та способом життя китайців. Усіми справами поїздок до Китаю займається державна китайська установа — Міжнародна Подорожна Служба, заснована щойно кілька років тому. Виміна відвідин між ЗСА і Китаєм почалась щойно 1971 року, а повні дипломатичні зв'язки — в 1979 році. З кінцем того ж року було вже яких 50 тисяч відвідувачів в Китаї.

Найкраще їхати груповою прогулянкою з провідником, що забезпечує вас готелями і прохарчуванням, а так, як аґенція Ліндблят, з якою ми їхали, забезпечувала нас також і переїздом власним кораблем від пристані Тієнтсін на півночі аж до Гонґ Конґу, вступаючи по дорозі до важливіших міст і містечок, що були в програмі нашої прогулянки. Найкращі для подорожування місяці — це травень-червень і осінь.

Лет Токіо — Пекін триває приблизно чотири години, ми летіли новозбудованим китайським літаком 727. По дорозі перебули ми бурю, літаком трясло як в лихоманці. Вправді літак був новий і безпечний, але до пільота ми не мали великого довір'я. Стюардеси китайської лінії були убрані дуже скромно. Тим вони різнились від достатньо убраного персоналу Таїлянду чи Японії. Під час лету подавали перекуску і чай, алькоголеві напитки тут — не дозволені.

Сьогодні можна вже подорожувати індивідуально до Китаю. Тут створено подорожні китайські бюра, які допомагають туристам в переїзді та в влаштуванні в поодиноких місцевостях.

Пізно ввечері причалили ми на летовище в Пекіні. Летовище — слабо освітлене. Ми проходили крізь просторі залі і ждальні, що були в той час зовсім порожні, бо крім нашої групи прибула ще американська плавацька дружина, зрештою нікого більше біля нас не було. Контроля пашпортів і клунків пройшла швидко, точно віднотовували лише фотоапарати, льорнети, годинники, машинки-калькулятори, біжутерію і гроші. Опісля оба автобуси нас повезли темними вуличками передмістя Пекіну, цього дев'ятимільйонового нового міста, до готелю, що складався з трьох будинків. Їх ще збудували висланники совєтського уряду в 50-их роках, тут примістивши свій технічний персонал та надісланих сюди спеціялістів. Згодом СССР залишив ці будинки китайцям.

Дорогою попри нас проїздили робітники на роверах, що становлять тут головний спосіб комунікації, буйволи та віслюки тягнули наладовані вози, краєм дороги проходили пішеходи. Будинки нашого готелю значені цифрами; ми одержали кімнати в будинку „2", бо в першому будинку, де примістилась адміністрація і пошта, вільні кімнати вже перед нами зайняли туристи. Кімнати готелю незугарні, високі і непривітні. Наш апартамент складався з двох кімнат і лазнички, без охолоджування, тому ми негайно пустили в рух оба вітряки. Ясинового чаю ми не пили, хоча на столі стояли два термоси з окропом і торбинки з чаєм. Вечірню скромну перекуску дістали ми в їдальні третього будинку, де були і крамнички Т-ва Приязні, призначені для чужинців.

Наступного дня ми поїхали передмістями Пекіну, оглянули квартали чиншових домів робітників та вкінці побачили правдивий Пекін з імпозантними бульварами, кам'яницями, скверами, парками та площами. Та чужинців, що прибули сюди, вражало, однак, як мало слідів залишилось з минулих століть у цьому місці. Інші столиці світу пишаються величчю і багатством давніх з-перед століть, будівель, тут лише кілька історичних будинків пережило війни і пожежі міста. Переїжджаючи попри університет, провідник звернув нам увагу, що звиджування Бей Да чи Чін Гуа університетів (у першому Мао був бібліотекарем)) чи Інституту Мов — вимагає окремого дозволу, який дають лише у вийнятковому випадку. Ми зговорились про культурну революцію в 1966 році, і провідник пояснив, що вона змела багато інтелектуалів, бо закидувано професорам, що вони ставлять наукові заінтересування вище від ідей революції. Багато їх тоді арештовано та перевишколювано на фізичній праці. Після 1977 року, однак, частину їх реабілітовано.

Серцем Пекіну є комплект палати п. н. „Заборонене Місто" та його центр Тіян Ан Мен, площа з величавими площами і скверами. На цій площі Мао Зедонг проголосив в 1949 році створення Китайської Народної Республіки. Під час державних урочистостей і парад, ця площа вміщує півмільйона людей і блестить червоними прапорами та світлами і гомонить музикою. Ми проїхали головним бульваром Чанґ Ан, що іде зі сходу на захід крізь серце Пекіну, та задержались біля північної брами. Вона має п'ять проходів з п'ятьма мармуровими мостами. Середній прохід був призначений тільки для імператора, тут передавав він свої едикти до виконання. Ця брама пишається в центральній частині китайської національної емблеми. З південної сторони посередині величезної площі ми побачили ґрандіозний пам'ятник, 36 метрів, споруджений з ґраніту, що стоїть на мармуровій терасі і є обведений балюстрадою. На пам'ятнику напис: „Народні герої є безсмертні". Підстава обеліска прикрашена плоскорізьбами з історії революції. Від заходу-площа є замкнена Великим Народним Палацом, місцем осідку Народного Конґресу — парляменту, бо Пекін є осідком партії і уряду. Це найбільший будинок у Пекіні. У Палаці є численні залі на конференції, бенкети і прийняття. Велика заля вміщує десять тисяч осіб, а бенкетова заля, що гостила колишнього президента Ніксона — п'ять тисяч. Від сходу прилягає до площі Музей китайської історії і революції, а у південній частині площі приміщено Пам'ятковий Гол Мао Зедонґ, що спирається на 44 ґранітових стовпах. Його будинок закінчено вже після смерти Мао з білого мармуру на тлі відповідної декорації, у наступній залі лежить тіло Мао в кришталевій труні.

У Китаї немає приватних домів, ні приватних авт. Авта заступають тут ровери, що їх у Пекіні зареєстровано біля двох мільйонів. Усі вони проїздили поруч нас з тією самою швидкістю. Ровер, так, як радіо, годинник, машина до шиття — належить до люксусу, на замовлений ровер треба ждати в черзі замовлень, яких два роки.

(Продовження буде)

МОВА ПРО МОВУ

СТОРІНКА КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

О мово рідна! Її гаряче
Віддав я серце не дарма.
Без мови рідної, юначе,
Й народу рідного нема.
В. СОСЮРА

РІК III — БЕРЕЗЕНЬ 1981 — 1 (8)

Із цим випуском „Мови про мову" вступаємо в третій рік видавання нашої сторінки. При цій нагоді хочемо поділитися з читачами деякими думками про пройдений шлях та про наші пляни на майбутнє. Основною спонукою започаткувати мовну сторінку в найпоширенішому українському часописові у вільному світі є загрозливе становище нашої мови як у діяспорі, так і на рідних землях. Нашим бажанням було розбудити в громаді зацікавлення мовними справами і приєднати до співпраці в розв'язці деяких невідкладних актуальних питань наших мовознавців і тих громадян, що дорожать рідною мовою.

Згідно із нашим задумом, ця сторінка мала бути передовсім трибуною обміну думками, а не списком мовних порад та граматичних правил. Тому з радістю прийняли ми відгуки від читачів „Свободи". Зокрема цінними для нас були запитання читачів про конкретні мовні справи, бо саме вони внесли життя в нашу сторінку й дали нам змогу започаткувати рубрику „Розмови з читачами".

Але, хоч реакція читачів на появу МПМ була прихильна, незначна кількість листів (яких два десятки) вказує на мале зацікавлення широких кіл громадськости питаннями нашої мовної культури. З отриманих листів бачимо, що мовними справами цікавляться здебільшого пенсіонери, бо від людей середнього й молодшого покоління ми не дістали ні одного відгуку.

А як оживили б нашу працю листи від молодших учителів та від учнів шкіл українознавства! Працівники пера, яких мова не завжди досконала, також чомусь обминають нас мовчанкою... Коли взяти до уваги, що „СВОБОДУ" передплачує понад двадцять тисяч осіб, а читає, можливо, й більше, тяжко зрозуміти, що тільки менше, як один на тисячу читачів листовно показав своє зацікавлення справами рідної мови. Мало потішає нас факт, що наші люди назагал не люблять листуватися з редакціями газет, але віримо, що зчасом нам пощастить розвіяти цю байдужість.

Успіх наших плянів на майбутнє залежатиме в великій мірі від ширшого відгуку читачів, як теж від усунення деяких технічних перешкод, що гальмують нашу працю. Шкільна Рада вдячна „СВОБОДІ" та управі УНС за безкоштовний друк сторінки МПМ щокварталу. У душі леліємо надію, що цього року матимемо змогу поширити МПМ на дві сторінки, бо матеріялу, готового до друку, назбиралося багато.

Цього року хочемо більше місця присвятити рецензіям на книжки з культури української мови, які появилися останніми роками в Києві. Маємо також надію, що з нашої сторінки зникнуть друкарські помилки, за які нам докоряють несправедливо, бо досі редакція МПМ не мала змоги робити останню коректу з готових гранок.

Не гасимо в серці надії й на те, що, може, цього року наші мовознавці й культурні діячі докладуть усіх зусиль, щоб упорядкувати мовно-правописні справи. Без усталення однієї норми для всіх тяжко уявити собі успішну працю в школах українознавства, відповідний рівень нашої преси та впорядкованого культурного життя. МПМ радо містиме конкретні думки й пропозиції в цій справі.

Про архаїчного „вихователя", сучасного „виховника" і ще дещо

Я хочу заторкнути справу „вихователя" в українській мові, згадану в колонці „Із словництва учительської професії" (жовтень, 1980). По-моєму, іменник „вихователь" чи „вихователька" на означення людини, що виховує, утворився в сучасній літературній мові зовсім не випадково, а послідовно під впливом російської мови, в якій цей наросток дуже продуктивний. Українізуючи в 20-их роках школу, а з нею і шкільну термінологію, українські педагоги російський термін „воспитатель" переробили на *вихователь* з наростком таким як і *учитель*, тим більше, що ці дві професії дуже близькі.

Що ж до сучасного „виховника", то воно з'явилося виключно в західньоукраїнській лексиці в 20-30-их роках, тому даремний труд шукати його в Голоскевича чи Ізюмова, хоч усі інші споріднені слова (вихованець, виховний тощо) там є.

Подібний випадок був із словом *довкілля*. На означення „навколишніх умовин" всі українські словники вживають зукраїнізованого польонізму „оточення". Не був цим терміном вдоволений наш визначний мовознавець проф. В.Сімович і за практикою своєї науково-редакційної праці у Львові в 30-их роках „винайшов" нове слово на означення оточення, а саме *довкілля*. Немає цього неологізму в жодному словнику, а шкода, бо воно найкраще передає сенс „довколишніх умовин" і чудово відповідає англійському „environment".

М.Семчишин

ЯК УБИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКУ МОВУ В УССР

(ФАКТИ З ВИДАВНИЧОЇ ПРАКТИКИ)

Процес лінгвіциду в Україні, що йде невблаганно від 60-их років, тепер прискорив своє темпо. На полі друкованого слова видно це в тому, що київські видавництва, такі як „Наукова думка" або „Техніка", які досі випускали книжки тільки українською мовою, друкують тепер уже й російські видання, яких відсотково щораз то більше. При тому тираж українських видань постійно обнижується. Доброю ілюстрацією, як паношиться російська мова на нашій батьківщині, є деякі видавничі деталі.

Перед нами три книжки з українського мовознавства, видані „Науковою думкою" у трьох останніх роках: одна з 1978 р. (*Науково-технічний прогрес і мова*), одна з 1979 р. (*Формування української мови ХУІІ ст. ...*), і одна з 1980 р. (*Полісемічний паралелізм ...*), кожна об'ємом сто-двісті сторінок.

Перша книжка має тверду обкладинку з суперобгорткою і надрукована друкарськими черенками. Друга і третя книжки надруковані вже офсетом з машинопису і мають дешевеньку паперову обкладинку.

Книжка з 1979 р. має ще вирівняний правий маргінес для кращого вигляду, а остання і цього вже не має. Отже, навіть оформлення української мовної праці йде щоразу до гіршого.

Більше промовистим є, одначе, другий деталь — конспект чи резюме книжки друковане на початку кожного підсовєтського видання. У згаданій праці з 1978 р., як і у всіх раніших виданнях цього видавництва, цей конспект надрукований українською мовою.

Книжка з 1979 р. має вже двомовний конспект — наперед російською, а тоді українською мовою. Книжка, надрукована 1980 р., дає *виключно російське резюме*. Це раціонально: пощо витрачати час і друкарську фарбу, коли кожна совєтська людина має знати і розуміти „общепонятный язык".

Тираж першої з цих книжок є всього тисяча примірників, третьої — 900. Та найгірша іронія в тому, що книжка *Науково-технічний прогрес і мова*, згідно з її резюме, призначена для викладачів, студентів і учителів. Який безмежний глум — тисяча примірників для студентів і учителів більше як 40-мільйонного українського населення УССР. А скільки з цього пішло на експорт, щоб роздобути доляри?

Інший приклад. Єдиний в УССР популярно мовний журнал, точніше — малий збірничок *Культура слова* почав виходити (під заголовком „Питання мовної культури") 1967 р. тиражем 10000 примірників. В останніх двох роках збірник виходить тиражем 2-3 тисячі примірників. (В 1973 р. тираж упав був навіть до 1800 примірників).

Наприкінці остання квіточка. Цього року Академія Наук Української ССР, випустила працю *Сатирична преса України* 1905-1907. Але якою, думаєте, мовою, — звичайно, — *російською*. Ось до чого докотилася українська наука!

Академія наук України, у столиці України видає працю про *українську* пресу *мовою поневолювача*! А політрук від мови, академік Білодід (або Белодед — залежно від того, якою мовою він „спілкується"), при кожній нагоді розписується про те, як це „проквітає" українська мова під теперішнім режимом. Казали в нас у народі: „Бреши та міру знай!"

Вілан

ВІДГУКИ ЧИТАЧІВ

До матеріялів останнього випуску „МПМ" / за жовтень 1980 / редакція дістала декілька цікавих відгуків — коментаріїв, які друкуємо / скорочено /.

До слова *знімок*. — До цього слова існує ще синонім *фотознімок*. Варто також відзначити, що наші вільні ще термінологічні словники / 1923-1932 рр. / перекладають рос. „снимок" українським *зняток*. Цей термін та аналогічний його синонім *фотозняток* варто відновити в ужитку. / Це дехто вже робить, напр., Ікер у своїх фейлетонах. **Прим. редакції /.**

До слів з літерою **Г** — До списка чужослів, виготовленого проф. Я.Славутичем, один із наших хеміків пропонує додати назви двох хемічних елементів, а саме *галій* та *гадоліній*. Так вони й написані в словниках чужомовних слів І.Бойкова та ін. / 1932 / та А.Орла / 1963-1966 /.

Якщо ж прийняти видвигнену в 1962 р. і схвалену хеміками у діяспорі пропозицію, щоб усі назви хемічних елементів правописно уважати запозиченнями з *латинської* мови / подібно, як ми вже це робимо з симво-

(Закінчення на стор. 4)

ІЗ СТОРІНОК НАШИХ ГАЗЕТ

ЧОМУ МИ „ПРИЙМАЄМО УЧАСТЬ" У РУСИФІКАЦІЇ НАШОЇ МОВИ?

Підзаголовок тієї статті звучить трохи парадоксально, але, коли читати нашу пресу, раз -у- раз насувається думка про несвідому й мимовільну русифікацію української мови через уживання російських слів, форм та зворотів. Відомо, що на рідних землях наша мова підлягає систематичній і пляновій русифікації, проти чого ми оправдано протестуємо.

Одначе, дивно стає, що русицизми, які попадають на сторінки газет у вільному світі, якось проходять не замічені. Їх джерело — несвідомість авторів та дописувачів, що правильне, а що неправільне, а також у великій мірі їхнє бажання „відсвіжити" мову „небуденними" висловами, зробити її більш піднесеною.

Беруть вони ці вислови з мови українців зі східноукраїнських земель у добрій вірі, що їхня мова більш літературна, хоч це не завжди так.

Про русицизм „*приймати участь*" ми вже писали в *МПМ*, ч.2 (5), підтверджуючи свій погляд словами Б.Антоненка-Давидовича, але, на жаль, в деяких звітах опублікованих в пресі, і то навіть у звітах наукових установ, все ще читаємо, напр., такий зворот: „В робочих сесіях *приймало участь* 40-65 учасників".

Чомусь закоренилася в нас російська конструкція у вживанні прийменника *по* з давальним відмінком. Такі словосполучення А.А. Бурячок у передрукованій нижче статті (у підвалі) називає „великою вадою" у ділянці стилістичного синтаксису. Ці „великі вади" помічаємо не тільки в газетах і журналах на Україні, але й в наших газетах і, на жаль, також у звітах деяких наукових інституцій.

Ось кілька найтиповіших прикладів: 1. „Забрав слово *по цьому питанню*". 2. „Працював *по своїй професії*". 3. „*По словам* Голови". Чомусь особливо подобається нашим звітодавцям зворот „по лінії"... 4. .....щоб вони діяли *по лінії* імперативу єдности всього вільного українського суспільства". 5.: *По лінії* розбудови наших зв'язків з неукраїнськими науковими кругами є відновлення Комісії..." 6. Д-р Н.Н. є спеціялістом *по науці* технології океанів..."

Усі ці неукраїнські конструкції можна виправити в спосіб, що його пропонує А.А.Бурячок у статті „Про прийменник „ПО" (*Рідне слово*, ч.5, К. 1971, ст. 84-86) .....у пресі штамп *роботи по*...без шкоди для змісту речення можно зовсім опускати або замінювати конструкцією з іншим прийменником, змінюючи при цьому й будову речення".

Згідно з такою порадою, наведені тут з нашої преси речення можна змінити так: 1. забрав слово *в цій справі*, 2. працював *у своїй професії*, 3. *за словами голови*, 4. щоб вони діяли *згідно* з імперативом єдности всього суспільства. 5 *Для розбудови* наших зв'язків з неукраїнськими науковими колами. 6. Д-р Н.Н. — спеціяліст *океанічної техніки*.

Прийменник *по*, очевидно, вживається в українській мові, але лише в таких випадках: 1. у просторовому значенні: „ходити по крамницях", 2. при означенні предмета, на який спрямована дія: „ударити по струнах", 3. на означення мети: „ходити по воду", 4. у сполученні з числівниками „по одному, по сім", 5. на означення розміру й кількости: „по яблуку, по ложці", 6. у часовому значенні; по обіді (або після обіду), по (або після) смерти батька, 7. для вираження споріднености, близькости: родич по чоловікові, товариш по зброї".

(*А.А.Бурячок, цит. ст.)*

(Продовження буде)

МОКО

Дискусія

У пресі знайшли ми відгук на запропонований у випуску МПМ 4/7/ термін *ВЕЗЛО*, для анг. vehicle / Українські вісті з 11.І. 1981 /. Пан Г.Гордієнко вважає, що цей новотвір небажаний тому, що слово „*везло*" виглядає на форму минулого часу дієслова „*везти*", а не на іменник.

Він пропонує на його місце два інші слова, а саме *ВОЗИЛО* / за чеським vosidlo /, або *ВОЗОВИК*. Щодо першої пропозиції, то вона має цю саму властивість — виглядає на форму дієслова, Порівняймо, напр., речення „Дівча везло ляльку у візочку" та „ Дівча возило ляльку". Друга пропозиція неприйнятна тому, що слово *ВОЗОВИК* уже має точне значення у нашій мові. „СУМ" тлумачить його як „кінь для перевезення великого вантажу".

У нас, одначе, є ще й інші іменники, що є гомонімами дієслів / у формі 3-ї особи середнього роду минулого часу /, напр., *БІЛИЛО, М'ЯЛО*. Про котре слово йдеться, довідуємося тільки з контексту. У випадку пропонованого слова *ВЕЗЛО* непорозуміння неможливе в усному мовленні, бо слово слід наголошувати на останньому складі, подібно, як аналогічні терміни *КЕРМО, СТЕРНО, ГАЛЬМО, СУДНО*.

Кому новотвір *ВЕЗЛО* не подобається, цей може вживати двослівного синоніма *ЗАСІБ ТРАНСПОРТУ*. Однослівні терміни дають, одначе, зручніші й практичніші похідні, напр., термін *ВЕЗЛОВИЙ РУХ* для анг. vehicular traffic.

Дякуємо п. Гордієнкові за відгук. Інші відгуки також братимемо до уваги в нашому кутку.

А.В.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ КУТОК

НАЗВИ ДЛЯ АВТОВОДІЯ

(Закінчення)

Англійське слово „automobile" — має декілька синонімів: „auto", „motor car" та, найбільше поширений — „car". В українській мові також маємо декілька синонімних назв: *автомобіль, авто, автомашина, машина, віз*. Із цих синонімів двох рекомендуємо не вживати, а саме „машина" та „віз". Перше слово, дуже поширене в підсовєтському побуті, зашироке значенням і неточне для називання авта, знову ж слово „віз" треба залишити для воза, що його тягнуть коні. Незважаючи на великий розвиток техніки, цього роду везло ще не перевелося і не скоро переведеться.

Найпрактичніше, бо коротке, слово *авто* тепер вимовляємо з наголосом на першому складі, і його, за словником Голоскевича, відміняємо /за підсовєтським правописом наголос є на другому складі, а слово визначене як невідмінне/.

Авта можемо поділити на такі, якими перевозять осіб — *пасажирні* /ЗД/, або *пасажирські* /СУМ/ та такі, якими перевозять вантаж /речі і товари/ — *вантажні*. Пасажирські авта можуть бути на невелику скількість осіб /звичайно 2-6/, або на значно більшу скількість людей — *автобуси*. Пасажирські авта першої категорії в Україні тепер називають, за російським впливом, „легковими"; вихідці ж з Галичини, за польським впливом, називають їх „особовими". Ми не рекомендуємо ні одного, ні другого запозичення, пропонуючи натомість термін, прийнятий нашою Академією Наук у Києві ще в 1920-их роках — *повозові авта*. Усім відомо, що такі повозові авта бувають різних типів, і для них потрібні нам назви. Тому, що в підсовєтському побуті таких назв, як теж і таких типів авт немає, ми мусимо запропонувати власні українські відповідники. Можливо, не всі вони припадуть читачам до вподоби, тому просимо присилати нам свої пропозиції. Отже, за величиною авто може бути *повнорозмірне* /„full-size car"/, *середньорозмірне* /„intermediate car"/, *компактне* /„compact car"/ та *екстракомпактне* /„sub-compact car"/. За скількістю пасажирів, маємо *двомісне авто* /„coupe"/ та *седан* /„sedan", авто з двома або більше сидіннями на 4 або більше пасажирів/. До особливих типів авт належать *седан-кабріолет*/ а „convertible"/, авто з відкидним дахом. Калькуючи англійську назву, можна б також таке авто назвати *конвертивним*, тим більше, що не тільки седани, а також, і то частіше, двомісні авта бувають конвертивні. Інша можливість, це заступити відому в УССР назву седан-кабріолет на *автокабріолет*. Останньо в Америці пристосовано до пасажирського вжитку авто первісно призначене для перевоження вантажів, з англійською назвою „van". Його можна б назвати *автофургон*. /Фургон — французьке слово, що початково означало критий віз для перевоження вантажу./ Менше вживаний сьогодні анг. термін hard-top convertible можна б перекласти як *твердокритий* /чи *цупкокритий*/ *авто-кабріолет*.

Вкінці треба відмітити два типи авт, що мають назви від форми їхніх задніх частин — *задників* /СУМ/. Це авто з заокругленим, аеродинамічним задом „fastback" і „hatchback" — авто, яке іззаду має віко чи ляду на завісах, яка дає доступ в середину авта. Тип „fastback" можемо перекласти як *авто з обтічним задником*,* або коротше *обтічне авто*, тип „hatchback" перекласти як *авто з відкритним задом* /*чи задником*/, коротше *авто з лядую* /*чи віком*/.

Другим разом обговоримо назви різних вантажних авт та інших моторових везел.

* Термін *обтічний* відповідає анг. „streamlined".

А. Вовк

Воскресення чи воскресіння ?

Відповідь на це питання дає митрополит Іларіон / І. Огієнко / в своїй книжці *Український літературний наголос*, Вінніпеґ, 1952, ст. 77 : „Воскресення — це стан пасивний, вислід дії, а воскресіння — стан активний, напр.: *Воскресення* Христове, *воскресення* мертвих, але *воскресіння* померлого"

У *Словнику української мови*, К. 1970, маємо тільки слово *воскресіння* з поясненням, що воно означає і дію, і стан. Напр.: „Франко передбачав велику бурю і *воскресіння* народу". / О.Кобилянська, *Твори* /.

А.А. Бурячок

ПРО МОВУ ПОПУЛЯРНИХ ЖУРНАЛІВ

II

Від редакції: Тут передруковуємо із зб. „Питання мовної культури", вип. 4, Київ, 1970 р., знамениту статтю, що як ідейно, так і висококваліфікованим опрацюванням мовних проблем дорівнює популярній у нас книжці „Як ми говоримо", коли в літературній та науковій продукції на Україні ще не зовсім завмерли ідеї „відлиги" 60-их років. Нашим читачам нетяжко буде знайти їх у наведеній статті. Передруковуємо її повністю, не впроваджуючи ніяких правописних чи мовних змін.

Нерідко в названих журналах трапляються слова, які зовсім не властиві українській мові. Наприклад, у „Ранкові" знаходимо *ячейка, планіровка, косність*, які мають літературні відповідники *осередок, планування, відсталість, вид*, у значенні „вигляд" тощо; редактори „Науки і суспільства" користуються словами *триножник, клікушествувати* та ін., хоч в українській літературній мові замість них годилося б уживати *триніжок* (*триніжник*), *несамовито* (*істерично*) *кричати*.

Російське *среда* словники перекладають словом *середовище*, а також словом *оточення*, коли йдеться про суспільно-побутові умови, у яких живе або працює хтонебудь. Тому словосполучення *оточуюче середовище* (НС) є не що інше як тавтологія. До явищ тавтології слід віднести й уживання прийменника *стосовно* разом із *до*; наприклад: „Гамлетівське 'бути чи не бути' *стосовно до* таллінської старовини постало не тільки перед міським архітектором..." (НС). У цьому реченні треба було вжити прийменник *щодо* або тільки саме *стосовно* без *до*.

Слід уживати природну для української мови повноголосну форму *деревляни*, а не *древляни* (Р). По-українському краще звучать *розшифрування* або *розшифровування* (коду), *приймання* (телевізійних програм), *належність* (до збірної команди), *півекіпаж* ніж *розшифровка* (НС), *прийом* (НС), *приналежність* (Р), *полуекіпаж* (Р).

У ділянці морфології значною хибою нашої преси, у тому числі й названих журналів, є ігнорування настанов нормативних граматик правопису щодо відмінювання географічних назв в українській мові. Про це вже не раз писали. На жаль, «Ранок» і далі пише «з села Бортники (замість — Бортників) Київської області», «селяни м. Терни (замість — Тернів) Харківської губернії», «на острові Нова Гвінея» (замість — Новій Гвінеї), «у селі Нововасилівка» (замість — Нововасилівці) та ін. Трохи менше таких порушень у «Науці і суспільстві». Наприклад, правильно — «Замок на горі Киселівці», «залізничної станції Трієста»; але неправильно — «в селі Мезин» (треба — Мезині), «з села Нові Петрівці» (треба — Нових Петрівців).

Істотною вадою часописів, особливо «Ранку», в ділянці морфології є зловживання закінченням **-у(-ю)** в давальному відмінку іменників чол. роду II відміни, наприклад: великому сміливцю Васі Бєляєву (Р), привітання колишньому Головному комісару (Р); товаришу Антонову (Р); професору Воронову (НС); хіміку-аналітику (НС); доручають М. П. Кравчуку (НС). Згідно з нормами української мови, зафіксованими в усіх граматиках української мови та в «Українському правописі» (1960 р.), виділені закінчення необхідно було замінити на **-ові** чи **-еві**. Як відомо, флексію **-у(ю)** використовують тільки як додаткову, паралельну, чергуючи її з **-ові** (**-еві**). Наприклад: Петрові Петровичу Климчукові, товаришеві Семену Кравцеві і т. ін., тобто зі стилістичною метою, щоб уникнути зайвих повторень, які втомлюють слух своєю одноманітністю. Не треба також зловживати аналітичними формами вищого й найвищого ступенів порівняння якісних прикметників там, де замість них можна використати синтетичні. Замість словосполучень *більш дрібний* (НС), *більш сприятливий* (Р), *найбільш досконалий* (НС), *найбільш вигідний* (НС) можна було вжити форми *дрібніший, сприятливіший, найдосконаліший, найвигідніший*.

Що ж до творення синтетичної форми найвищого ступеня, то тут, на щастя, не знаходимо форм типу *вища* (якість) у значенні «найвища» (порівн. рос. «высшее качество»), *кращий* (артист театру) в значенні «найкращий» (пор. рос. «лучший артист театра»). Але прикро вражає помилка, допущена в другому номері «Науки і суспільства»: від ад'єктивізованого дієприкметника *швидкодіючий* утворено найвищий ступінь порівняння *найшвидкодіюча* (електронно-обчислювальна машина). Тут, по суті, зроблена подвійна помилка: по-перше, дієприкметники, навіть ад'єктивізовані, не мають ступенів порівняння; по-друге, найвищий ступінь тут утворено додаванням префікса **най-** не до вищого ступеня, як вимагає правило, а до звичайного. Отже, вийшло щось ніби *найшвидкий* замість *найшвидший*. Звичайно, у цьому словосполученні найкраще підійшов би прикметник *швидкісна*.

У ділянці стилістичного синтаксису великою вадою сучасної преси, у тому числі й названих журналів, є зловживання прийменником *по*, що веде до утворення штампів, непотрібної багатослівності, яка зрештою затемнює думку й перешкоджає читачеві в безпосередньому схопленні змісту висловлення. Ось кілька стилістично неоковирних речень, насичених канцелярським штампом *роботи по*, які наводимо з однієї невеликої статті дванадцятого номера «Ранку»:

«Тільки тоді, коли Софія в 1934 році *зробилась* (?) архітектурно-історичним заповідником, стали можливі *роботи по дослідженню* архітектури... В 1935 році розпочались *роботи по реставрації* стінного розпису... 12 років... тривали *роботи по реставрації* фресок і мозаїки Софії... *І зараз* (?) не припиняються *роботи по збереженню* і *охороні* пам'ятника: лагодиться покрівля на *куполах* (?)».

У першому реченні замість неправильно вжитого дієслова *зробилась* слід було використати *стала*, а головне речення змінити хоча б так: «можна було розпочати дослідження архітектури...» Наступні речення ліпше звучали б, наприклад, у такій формі: «У 1935 році розпочато працю над реставрацією...; 12 років... тривала реставрація фресок...; І тепер не припиняється праця над збереженням та охороною пам'ятника: лагодиться покрівля на банях». Отже, можна зовсім уникнути надокучливого *роботи по* й стилістично урізноманітнити будову речень.

Прийменник *по* та його супутник *робота* можна зовсім опускати без шкоди для змісту речення й передавати родовим відмінком. Наприклад: лабораторія реставрації давніх книг (а не — *по реставрації* — Р); революціонізування Чорноморського флоту (а не — *робота по революціонізуванню* — Р); на реставрацію цієї споруди асигновано 200 тис. крб. (а не — *на реставраційні роботи по цій споруді* — Р): промисловий центр переробки каменю (а не — *по переробці* — НС); майстер виготовлення музичних інструментів (а не — *по виготовленню* — НС).

Замість прийменника *по* можна використовувати такі прийменники: 1) *щодо*, напр., розроблені рекомендації *щодо* значного поліпшення... (а не — *по значному поліпшенню* — Р), заходи *щодо* управління виробництвом (а не — *по управлінню* — НС); 2) *над*, напр., дослідження *над* удосконаленням (а не — по *удосконаленню* — Р); 3) *з*, напр., Директиви... з п'ятирічного плану (а не — *по п'ятирічному* — НС); учасники наради з цього питання (а не — *по цьому питанню*); 4) *для*, напр., комісія *для* оцінки робіт (а не — *по оцінці* — Р); 5) *у справі (справах)*, напр., комісія *у справах* Юнеско (а не — *по Юнеско)*; Комітет *у справі* преси (а не — *по пресі)* або просто: Комітет преси; 6) *за*, напр., температура +12 *за* Цельсієм (а не — *по Цельсію* — Р); крок *за* кроком (а не — *по кроку* — НС) та ін.

Нерідко, особливо в «Ранку», трапляються випадки неправильного граматичного узгодження й керування слів. Наприклад: півтора *рази* (Р) (треба — *раза)*; Василь дістався Бахмача (Р) (слово *дістався* вимагає прийменника *до)*; згідно *умов* (треба — *з умовами)* Брестського миру (Р); і між *них* (треба — *ними)* —

(Закінчення на стор. 4)

ВИДАЄ ШКІЛЬНА РАДА при УККА

Редагує Колегія.

Відповідальний редактор Марія Овчаренко

Адреса: Educational Council
P.O. Box 391, Cooper Sta., New York, N.Y. 10276

Про мову...

(Закінчення зі стор. 3)

тендітна постать дівчини (Р); багатства, добуті лише *за радянські* часи (НС) (треба — *за радянських* часів); не хотілось навіть звертати *увагу* (треба — *уваги*) на... факти (НС); казку про птаха *Фенікс* (НС) (треба — *Фенікса*).

Нерідко подибуємо несумісні щодо змісту поєднання слів, стилістично незграбні, а то й незрозумілі речення. Наприклад: «Пуд як міра зник разом з методами праці, за яких трудовий доробок вимірювався мізерною цифрою — 16 кілограмів» (НС). Тут сполучні слова «за яких», що виражають часове значення, недоречно поєднані з «методами праці», які не означають якогось часового поняття.

Далі, неприродними для української мови є поєднування безособових форм на **-но, -то** з орудним діяча. Такі конструкції, як «*Державою було відпущено* 7 кілограмів золота...» (Р); «Редакцію «Повісті» *здійснено Сильвестром...*» (НС) слід було замінити на «Держава відпустила 7 кілограмів золота...», «Редакцію «Повісті» здійснив Сільвестр». У реченні «Останнім часом уряд *запровадив* чимало *заходів...*» (Р) несумісні за змістом слова *запровадив* і *заходи*. Не можна будувати і таке словосполучення: *напровесні, в квітні* (Р), бо *квітень* — це вже другий місяць весни, а не ранньовесняний. У контексті «Це [застиглі морські хвилі] творення води давніх, доісторичних епох» (НС) замість слова *творення* слід було вжити *творіння*. Зовсім незрозумілий зміст такого речення: «Арсенал так званої «легалізованої зброї»... далеко не вичерпується застосуванням куль, *які вибухають в цілі автоматичні карабіни з притамованим звуком*» (Р). А ось приклад стилістично незграбного речення, насиченого дієприкметниками теперішнього часу на **-ючий**: «Воронов прагнув... нанести різкий, *збуджуючий* удар по *згасаючих* уже органах і системах» (НС).

Прикро, що ці журнали часто допускають фонетико-орфографічні помилки, у чому велика вина коректорського складу. Наприклад, у «Ранку» виявлено: *перельот* (треба — *переліт*), *Григорьєва* (треба — *Григор'єва*), *мислівці* (треба — *мисливці*), *кастрюля* (треба — *каструля*), Євтіхійович, *епіскоп* (треба — *єпископ*)[2]. По-українському також *чотирибальний*, а не *чотирьохбальний* (шторм) — Р, *фізик-хімік* або *фізхімік*, а не *фізико-хімік* (НС).

А ось кілька прикладів фонетико-орфографічних помилок, помічених в журналі «Наука і суспільство»: *бліки* (*набір*) *гирь, перикардіт, абзацем, племенний* (*союз*), *зьлотна* (*вага*), *викос, застрягла* та ін.

Дуже неприємно вражають слух читача (та й важко язиком повернути) штучні нагромадження приголосних. Це суперечить милозвучності української мови: Наприклад: фотографій *й* (треба — *і*) малюнків (НС); живуть *в* (треба — *у*) Бразілії (Р). Так само важкий для вимови і збіг голосних, наприклад: болота *і* (треба — *й*) обводнені напівпустелі (Р); вирує *і* (тут краще — *та*) іскриться (Р); кровообігу *у* (треба *в*) здорової людини (НС); до *у*чених (НС) (треба — *в*чених).

Немилозвучні також словосполучення *але лиш* (треба — *тільки*) клопітке (НС), приїхала *з* (треба — *зі*) Львова (НС), природознавчих *та* (треба — *і*) технічних наук (НС). Замість *зштовхувати* (НС) милозвучніше було б *зіштовхувати*.

Отже, працівникам указаних журналів необхідно уважніше приглядатися до словесного матеріалу й відбирати тільки те, що найточніше передає зміст думки й відповідає духові та законам української мови. Тільки тоді можна бути певним, що мова цих журналів виграватиме всіма барвами й відтінками, буде могутнім чинником у піднесенні культури мови.

[2] Див. **А. А. Бурячок**, Л. С. Паламарчук та ін., Довідник з української орфографії та пунктуації. К., 1964, 5, п. 3.

Кінець

Відгуки...

(Продовження зі стор. 3)

лами цих елементів /, тоді літеру Ґ мають додаткові три елементи: *ґерманій* / від лат: germanium /, *маґнезії* / від лат. magnesium /, та *манґан* / від лат. manganum

До **аннали-анали.** — Написання ..анали" у словнику Голоскевича взято під сумнів ще в 1968 р. У канадському журналі *Слово на сторожі* з цього року / ч. 5, стор. 27 /, у відповідь на запитання читача, проф. Я. Рудницький каже, що треба писати **аннали.**

Хоч ред. Барагура цитує тільки сучасні українські підсовєтські словники, ніяк не можна уважати, що **анали**—це совєтське нововведеня. Ще ..вільний" словник І.Бойкова та ін. / Київ-Харків, 1932 / дає *аннали*, також

Правописний словник О. Ізюмова / 1931 / і його пізніші поправлені і доповнені видання / за ред. О.Панейка, Львів, 1941 та за ред. Рудницького і Церкевича, Ню Йорк—Монтреаль, 1979 /.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА — ЦЕ КУЗНЯ МАЙБУТНОСТИ НАРОДУ!

Святослав Караванський

ВІЙНА СЛОВЕС АБО КОЖЕН ІВАСЬ МАЄ СВІЙ ЛАС

На могарич із ательє
Кось запросив УСІХ, ЯК Є.
Дарма, що дуже тепер модно
Запрошувати ВСІХ ДО ОДНОГО.

Телиця скочила на дах,
Це сталось НА МОЇХ ОЧАХ.
А для редакторів майбутніх
Це сталось У МОЇЙ ПРИСУТНОСТІ !

Коли зруйновано мости,
Тоді НЕМАЄ ЯК пройти...
Стривайте, не заходьтесь гнівом:
НЕМА НІЯКОЇ МОЖЛИВОСТИ .

На річ мою, чи йти до гаю,
Дідусь відрік: РОБИ, ЯК ЗНАЄШ.
Десь, він сказати був нездібний:
ДІЙ, ЯК ВВАЖАЄШ ЗА ПОТРІБНЕ.

Коли явився брат з бенкету,
БУЛА ВЖЕ ДРУГА — ЙШЛО НА ТРЕТЮ.
Для наших предків-слpainteлюбів
Це значило: БУЛО ПО ДРУГІЙ.

Всі повчаяки люблять вислів:
ЯКБИ Я БУВ НА ТВОМУ МІСЦІ.
В народі ж не зійшли зі сцени
Живі слова: ЯКБИ НА МЕНЕ.

Колись бійці були — орли !
ДАРМА ЩО НІЧ — у наступ йшли!
Або словами модних притч:
Йшли в наступ, НЕЗВАЖАЮЧИ НА НІЧ.

Охрім у мене їсть і п'є,
Бо він мій родич, ЯК НЕ Є.
А хай цю річ словесник стулить,
Він мовить: ЯК БИ ТАМ НЕ БУЛО.

Якби ж то вік звалити з пліч!
Батьки зітхають: В ТІМ-ТО Й РІЧ!
Буркоче дід: ..Як мед, то й ложку!"
А прадіди йому: ОТОЖТО !

Ішовши десь, моя матуся
Казали: Я НЕ ЗАБАРЮСЯ.
А мій знайомий літератор:
Я НЕ ПРИМУШУ ДОВГО СЕБЕ ЖДАТИ.

Устати з ліжка до світання
Ніхто НЕ ВИЯВИВ БАЖАННЯ.
Чи ж так пошириться мисливство,
Коли ніхто НЕ ЗГОЛОСИВСЯ ?

Олесь не сіє і не косить,
Бо вже надбав майна ЗАДОСИТЬ...
Пробачте, хліба і манаття
Лесь має БІЛЬШЕ, НІЖ ДОСТАТНЬО.

Така біда, хоч лізь в петлю,
ВІДКОЛИ Я ЗАСЛАБ, не сплю...
Або, як каже мовний раб:
Не сплю З ТИХ ПІР, ЯК Я ЗАСЛАБ.

—Що це з тобою, любий друже?
—Не руш його—ГРИЦЬКО НЕЗДУЖА...
А втім я вжив не ті слова:
ГРИЦЬКО СЕБЕ ПОГАНО ПОЧУВА.

Коли нас просять у свати
Нам треба ЩОБ ТУТ ЩО іти,
Коли ж Ви позичайло сталий
Вам треба іти ЩОБ ТУТ НЕ СТАЛО.

Сосновка, грудень—78

Розмови з читачами

Ми впевнені, що наших читачів, любителів рідної мови, нераз дратують випадки мовного недбальства в пресі, літературі, офіційному листуванні. Це може бути окремо слово (зайвий росіянізм, польонізм чи англіцизм), неправильний вислів чи фраза.

Щоб дати кожному змогу ..виговоритися" на цю тему, будемо містити в цьому відділі рубрику ..*Що мене дратує* ". Запрошуємо читачів подавати свої .. мовні родзинки" до цієї рубрики, а ми будемо їх по черзі обговорювати.

Уважаємо, що властиво цю рубрику в ..Розмовах" уже започаткував, у ч. 3(6) МПМ, п. М.Кучер з Ню Йорку висловом ..визвольні змагання", що його дратує. Ми признали йому рацію, що вислів ..*визвольна війна*" є точніший і тому більше побажаний. Доки ми дістанемо інші ..улюблені" слівця і вислови до цієї рубрики, дамо ще раз слово п. Кучерові.

Тим разом йому надокучає вислів ..*я був заскочений*". Він уважає, що ми вже маємо барвистий вислів ..*скакати в гречку*", і тому більше ..гімнастичних вправ нам не потрібно. Пан Кучер пропонує казати натомість ..*я був здивований*", або сильніше .. *я був вражений*".

Що ж про цю справу каже ..український Вебстер"— 11-томний *Словник української мови*. Згідно з ним четверте значення слова ..заскакувати" є: раптово знайти, захопити, застати кого-небудь. СУМ дає також похідний дієприкметник ..заскочений", з цитатами з Ґжицького і Коцюбинського. Отже, виглядає, згаданий вислів прийнятий у літературній мові. Пропоновані його замінники не є точні, бо вони не мають елементу раптовости, який наявний у слові ..заскочений".

А.

Пані Дарія Ярославська Столярчук, Мейплвуд, Н. Дж., оправдано висловлює турботу про чистоту нашої мови: ..Наша мова така засмічена, що аж стає сумно. Взяти для прикладу *знімок*. Чому не *світлина* ? Невже не можемо створити власного слова без благословення ..старшого брата ?" Чому *парашут*, а не ..*легкопад* ?"

Що означає слово *оклеве-чує* ? Знаю російське *клевета*—українське *наклеп*. Ніде не знайшла *оклевечує*. Що поможе осуджувати чужих, як самі не вміємо пошанувати свою мову?

А як пояснити вживання прізвищ жіночого роду, закінчених на *-кий?"*

Поділяємо Ваші погляди про те, що в творенні нових слів та технічних висловів ми могли б зовсім добре обходитися без допомоги ..старшого брата, що спричиняє засмічення сучасної літературної мови безліччю русицизмів, впроваджених або насильно або нерідко також і добровільно своїми людьми. Наша протидія на цю винищувальну політику повинна початися від вичищення власної ..Авгієвої стайні" від чужих засмічень, бо нас ніхто не заставляє їх уживати.

Про слово *знімок* ми писали вже в МПМ, ч. 3(6). Тут хочемо тільки додати, що слово *світлина* є в *Словнику української мови* (СУМ), К., 1976, у значенні фотографія, але з додатковим поясненням, що це застаріле західноукраїнське слово. До пояснення додана цитата з писань Уляни Кравченко: ..Багато з тих листів, *світлин* і рукописів моїх і Франка знищила воєнна хуртовина".

Слово *знімок*, у значенні фотографія, що його вживала Л.Українка, СУМ приймає без застережень, але біля дієслова з таким самим коренем *знімати* у значенні фотографувати додає чомусь пояснення, що воно розмовне.

Про прізвища жіночого роду на *ський, -цький* можна хіба сказати, що вони не мають місця в літературній мові.

Пані П.Витвицька з Н. Гейвену, Кон., запитує, чи слова *преціньь, цукерка, сукенка* літературні.

Всі ці слова запозичені з польської мови. *Прецінь* (польське przeciez) вживали такі клясики нашої літератури як І.Франко, М.Коцюбинський, В. Стефаник і навіть Ю.Яновський. Одначе, СУМ окреслює його як діялектне.

Слова *сукенка і суконка* паралельно впроваджені в СУМ, але при слові *суконка* чомусь зазначено, що воно вживається рідко, хоч подана тут цитата з М.Вовчка,: ..На порозі уявилася дівчинка...у рожевій коротенькій *суконці*"

Розуміємо Ваше логічне запитання, чому треба говорити *цукерки*, коли маємо слово *цукор* зі звуком *о* в наростку. У сучасній літературній мові чомусь дають перевагу словам *цукерок, -рка* чоловічого роду і *цукерка, -рки* жін. роду. Навіть Коцюбинський уживав цих запозичених з польської мови слів: ..Коли моє життя не вдалося, не можу ж осолодити його *цукерком* у розмальованій обгортці". Виходить, що логічні правила не завжди обов'язують у прийнятому мововжитку.

М.

Отець Іван М.Чінченко з Вінніпеґу, Канада, пише:

..Прошу Вашого вияснення у справі писання *ОБА*, та *ОБИДВА*. В газетних статтях часто зустрічаємо вислови: ..*Оба вони*", ..*обі вони*". У правописному словнику Голоскевича та в словнику Подвезька є : *Обидва, обидві, обоє.* Слова *оба* та *обі* переважно помічаємо у статтях і дописах дописувачів із Західньоукраїнських Земель".

Ми погоджуємося з Вами що в сучасній українській літературній мові вживаються тільки форми *обидва, обидві, обоє* в називному відмінку. Збірні числівники *обидва, обидві, обоє* в непрямих відмінках мають форми від числівника *оба*, який у старій українській мові вживався дуже часто. Тепер цей числівник у формі називного відмінку (*оба, обі*) вживається тільки в західньоукраїнських діялектах.

Проф. Олекса Синявський в *Нормах української літературної мови* пише, що .....числівник обидва, обидві зрідка змінюється як два (обидвох, обидвом...), але частіше в непрямих відмінках змінюється формами обох, обом, обома, на обох (звичайні форми від маловживаного називного відмінку оба, обі)".

Словник української мови (СУМ) подає, що збірні числівники *оба, обі* ..застарілі, діялектні", замість яких тепер вживаються в формі називного відмінку *обидва, обидві*, додаючи такі цитати: ..Обидва вони мовчки пішли додому" (Н.-Лев.); ..Ваші листи до мене й до дядька ми отримали, я відповідаю на обидва"(Л.Укр)

У сучасній українській літературній мові форми *обидва, обидві, обоє*, вживаються досить часто, а форми оба, обі, абадва, обідві — застарілі.

Є.

Остатись — остати

Від 1933 до 1939 року в Варшаві проф. Іван Огієнко видавав журнал Рідна мова, присвячений плеканню культури української літературної мови. Тут у скороченні передруковуємо його статтю з Рідної мови, 1933 р., ч. 8, ст. 266-268, що ще досі не втратила своєї актуальности. — Ред.

Цікава доля цих двох слів — *остатись і остати*. Форма ..*остати*" панує в західньоукраїнських говорах і в придністрянській літературі, а форма перша, ..*остатись*" панує в говорах східніх і в літературі придніпрянській. Дві ці формі так сильно розподілилися, що майже не переходять своєї границі. У нас звичайно говорять: форма: ..*остати вдома*" помилкова, треба: ..*остатись вдома*". Але пригляньмося до цих двох форм трохи пильніше.

Перші писані пам'ятки XI віку вже знають форму ..*остати*" в значенні нашого ..*остатись*", цебто, форма ..*остати*" — це старослов'янська форма і в давнину вона панувала.

Українські грамоти, а також і грамоти молдавські (їх писано звичайно старою українською мовою) добре знають цю форму.

Ось ця стародавня форма ..*остати*" тепер надзвичайно поширена в Галичині й міцно тут тримається. А. Чайківський, за живою народньою мовою, завжди вживає її: ..Віддячився": Товариші *остануть* дома 49. У мене зайвий пятак *остане* 26, Сам *остану* 62, Івась *остав* сам 57. В. Щурат, ..Пісня про Роланда". Поганця в місті не було й одного, який в живих *остав би* без хресту 4.В. Бирчак, ..Василько" І: Орди *остали* на схід 10, *Остану* сама 12, Я *остану* в Перемишлі 46. С. Смаль-Стоцький, ..Граматика": По більшій части *остають* невідмінні 89.

Жива мова в часописах Галичини знає те саме. ..Діло" 1922 р. ч. 36: Літвінов *остає* в Льондоні, ч. 9901: *Остало* два відділи. ..Вперед"1920 р. ч. 285: *Остали на* місці і т. п. В листах до мене в кінці завжди читаю: ..*Остаю* з правдивою пошаною" (наддніпрянське й літературне: *Остаюсь...*).

Східні українські говори й наддніпрянська літературна мова зовсім не знають форми ..*остати*", тут відома й панує тільки форма ..*остатися*". Ця форма ..*остатися*" так само надзвичайно давня, ровесниця першій, бо ще в мові старославянській було ..*остати*" й ..*остатися*" (але першої форми вживалося частіше.

І жива народня мова східньоукраїнська і східньоукраїнська література знають тільки ..*оставатися*", а форма ..*оставати*" тут постільки чужа, що впрост ріже вухо. Ось трохи прикладів. Пісня. Київщина; Козак іде в чисте поле, *остаюся* я сама, або: Тепер же я не жінка, не дівка, *осталася* людська поговірка. Українські Думи, вид. 1920 р.: А я буду тут *оставаться* 71. Т. Шевченко: *Осталися* сиротами старий батько й мати 12. Минулося: осталися могили по полю 25.

Отож, перед нами дві формі, що вже в давнину не однаково бреніли на українських землях. А з часом різниця ця тільки зміцніла, так що на сході закам'яніла форма ..*остатися*", на заході ..*остати*". В живій народній мові ці дві формі позостануться ще на довгий час, але в мові літературній потроху запановує одна спільна форма, наддніпрянське ..*остатись*", так само і в літературній українській вимові гору бере ..*остатись*", а ..*остати*" потроху переходить на форму місцеву. Так, вище поданий уривок із Іо. 19[31] галичанин о. Д-р Ярослав Левицький (і комісія) в ..Святе Письмо" 1921 р. вже переклав по-наддніпрянському: ..Щоби не *оставилися* на хресті тіла в суботу".

І. Огієнко

ЗАУВАЖЕНІ ПОМИЛКИ В ПОПЕРЕДНІХ ЧИСЛАХ ..МПМ"

У статті Яра Славутича помічено такі друкарські помилки:

Ч. 3 (6) :

Надруковано:	Треба
У першій колонці, в 7-му рядку: (907-09)	(1907-09)
У другому абзаці в 9-му рядку: найже	майже
У другій колонці в передостанньому абзаці в 11-му рядку знизу: а але й це робиться	але й це робиться
У третій колонці: ґерзь	ґедзь
У третій колонці в другому абзаці в 16-му рядку: писати літерау	писати літеру
На 4-ій сторінці в першій колонці в останньому абзаці знизу в 2-му рядку: назв	назов
В 16-му рядку знизу: пропонує	пропоную
В другій колонці, в 3-му абзаці Conversation Ukrainian	Conversational Ukrainian

У статті А.А.Бурячка ..Про мову популярних журналів"

Ч. 4 (7) :

Надруковано:	Треба
У підвалі прізвище автора А.А.Бурачок	А.А.Бурячок
У першій колонці підвалу річня культури визначають	рівня культури мови визначають
У третій колонці цього підвалу належуть	належать

У статті ..Мова про водія"

Надруковано:	Треба:
У другій колонці англійський термін ..wehicul"	англійський термін ..wehicut"

У цій статті, після: *Посібник автолюбителя*, **Київ, 1958, пропущено:** *Підручник шофера третього класу*, **Київ, 1967.**

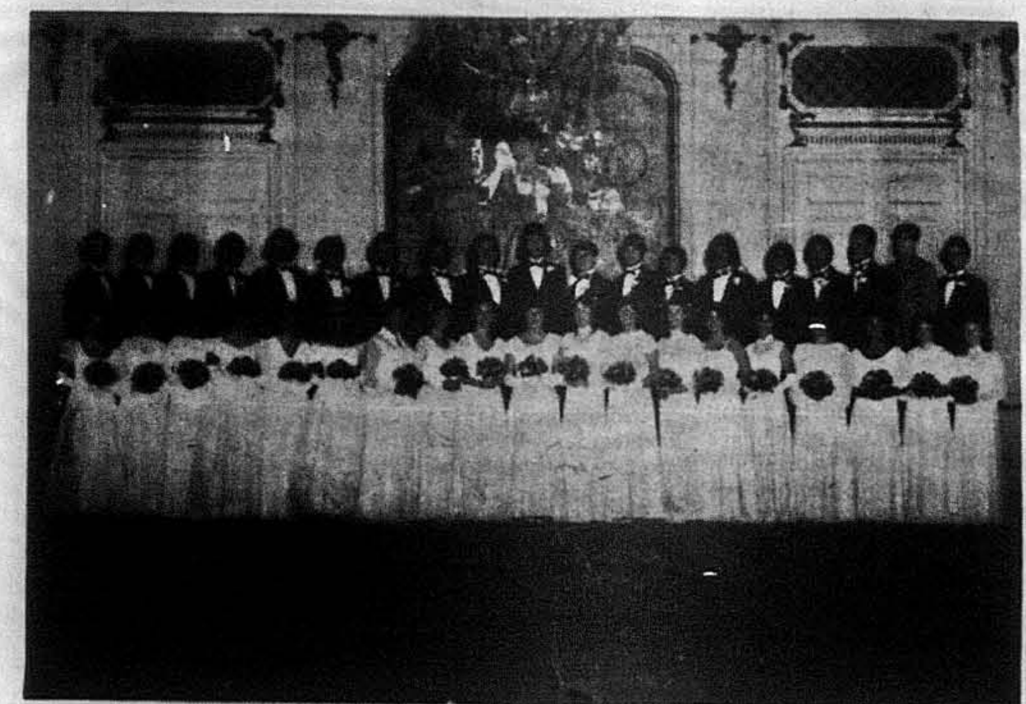
ЗАПАМ'ЯТАЙМО НАГОЛОСИ[1]

Чуємо	Треба
а́дже	адже́
ба́жання	бажа́ння
взя́ли	взяли́
видання́	вида́ння
ви́мова	вимо́ва
випа́док	ви́падок
ви́черпний	виче́рпний
ві́дтінок	відті́нок
вірша́	ві́рша
вірші́	ві́рші
гуртожи́ток	ґурто́житок
доку́мент	докуме́нт
доте́п	до́теп
до́чка	дочка́
дрова́	дро́ва
жи́вопис	живо́пис
жи́ттєпис	життє́пис
за́вдання́	завда́ння
за́йняти	зайня́ти
заняття́	заня́ття
запи́тання	запита́ння
за́стій	засті́й
захво́ріти	захворі́ти
зве́зти (звезе́мо, звезе́те)	звезти́ (звеземо́, звезете́)
зве́сти (зведе́мо, зведе́те)	звести́ (зведемо́, зведете́)
здійснити	здійсни́ти
знаряддя́	знаря́ддя
зобра́зити	зобрази́ти
зовсі́м	зо́всім
ім'я	ім'я́
іно́ді	і́ноді
капе́люх	капелю́х
ква́ртал	кварта́л
кіло́метр	кіломе́тр
кінчити	кінчи́ти
кни́жок	книжо́к
коза́ки	козаки́
колесо́	ко́лесо
компро́міс	компромі́с
коне́й	ко́ней
ко́рисний	кори́сний
кропи́ва	кропива́
літопис	літо́пис
маши́нопис	машино́пис
навчання́	навча́ння
надбання́	надба́ння
ненави́діти	нена́видіти
не́нависть	нена́висть
не́сти	нести́
но́вий	нови́й
о́б'єм	об'є́м
оди́надцять	одина́дцять
(у) парку́	(у) па́рку
па́ртер	парте́р
переко́нання	перекона́ння
псевдо́нім	псевдоні́м
повстання́	повста́ння
подру́га	по́друга
показни́к	пока́зник
поки́	по́ки
поняття́	поня́ття
порівняння	порівня́ння
поча́ло	почало́
пре́дмет	предме́т
при́ладдя	прила́ддя
разо́м	ра́зом
решето́	ре́шето
різно́вид	різнови́д
росіяни́н	росія́нин
ру́копис	руко́пис
са́ней	сане́й
сво́го	свого́
середи́на	сере́дина
сільськогоспо́дарський	сільськогоспода́рський
сма́ки	смаки́
(в) соро́чках	(в) сорочка́х
ста́рий	стари́й
сторі́нок	сторіно́к
ущільнити	ущільни́ти
фа́ртух	фарту́х
феноме́н	фено́мен
Харківщи́на	Ха́рківщина
центне́р	це́нтнер
часо́м	ча́сом
ча́сопис	часо́пис

[1] Матеріал до цього словничка зібрали студенти філологічного факультету Київського університету, члени гуртка української мови О. Зінченко, Л. Лисюк, О. Карпенко, Г. Коваленко, І. Сем'янів.

Цей матеріял, який передруковуємо із зб. Рідне слово, вип. 8, Київ, 1974 р., показує, скільки наголосових проблем трапляється ще навіть в українському оточенні на Україні. Матеріял цінний для нас ще й тим, що його зібрали студенти Київського університету. Це може заохотити й наших студентів зайнятися подібною працею. Шкодуємо тільки, що київські студенти не подали інформації про те, від яких мовців записали неправильно наголошені слова-від студентів, освічених інтеліґентів, робітників тощо. — Ред.

Дебют в Чікаґо

Дебютантки та їхні ескорти на балю в Чікаґо (зліва):Аріядна Ванджура і Михайло Хариш, Ліда Вихрій і Борис Кусик, Віра Добровольська і Богдан Березецький, Зірка Ременюк і Андрій Коломієць, Аня Ганас і Богдан Харкевич, Андріяна Мельничин і Марко Мостович, Адріяна Ванджура і Володимир Тюн, Оля Дахнівська і Славко Веремінський, Марта Оришкевич і Олександер Рейнарович, Мар'янна Дяченко і Марко Маркевич, Ліда Стасула і Аскольд Рихтицький, Христина Білинська і Левко Колодій, Ляриса Пискір і Петро Лехман, Марічка Марчук і Марко Вишницький, Ліда Сосенко і Богдан Козан, Ліда Джулинська і Роман Вихрій, Оля Попель і Дам'ян Козак, Галина Стадник і Богдан Пискір, Богданна Попович і Нестор Городиський

Замітною товариською подією цьогорічного зимового сезону в Чікаґо 7-го лютого був спільний баль злучених товариств, а саме: Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів, Товариства Українських Інженерів та Товариства Українських Лікарів міста Чікаґо.

Як і в минулих роках, зимовий бенкет і баль цих трьох товариств був сполучений із презентацією дебютанток, що вже ввійшло у традицію і стало щорічною атракцією сезону.

Цього року українській громаді Чікаґо запрезентовано 19 молодих панночок із Чікаґо та сусідніх стейтів. Радісно було дивитися, коли у гарну балеву залю готелю Конрад Гілтон, неначе подих весни, увійшло 19 дебютанток зі своїми ескортами.

У чудових білих сукнях, з китицями живих квітів у руках виглядали вони,мов чарівний вінок молодости. Радувалися серця батьків, коли Оксана Оришкевич і д-р Богдан Рудавський поіменно представляли дебютанток.

Приготуванням церемонії дебюту, як і минулими роками, займався Ігор Скубяк, з яким жертвенно співпрацював комітет батьків дебютанток в складі: Оксана Оришкевич, Віля Стадник, Оксана Марчук і Галина Сосенко.

Пізно вночі лунали звуки музики і напевно залишився гарний спогад у молодих серцях, а у батьків радість і вдоволення.

О.О.

Пам'яті Іллії Чабана

Дня 9-го жовтня 1980 року помер в Сан Франсіско, Каліф., св.п. Іллія Чабан.

І.Чабан народився в 1895 році в Галичині. Під час гімназійних студій у Львові св. п. І.Чабан заприязнився зі шкільними колегами, батьки яких були визначними українськими політичними та громадськими діячами. Відвідував їх, мав нагоду прислуховуватися до дискусій старших на актуальні теми.

Бував на величавих народних здвигах та національних академіях, які відбувалися у Львові. Тоді оформився його світогляд як українського патріота.

По закінченні гімназії був покликаний до військової служби в австрійській армії. У тому часі вибухає Перша світова війна. І.Чабана після закінчення військової школи для старшин відправлено на італійський фронт. Там він був важко поранений численними відламками ґранати, що застрягли у його хребті.

Лікарі попередили пораненого, що операція не буде легкою. Один відламок застряг у кості хребетного стовпа біля головного нерва.

Щоб не пошкодити головного нерва лікарі вирішили не виймати цього відламку. І так, із цим відламком,І.Чабан прожив свій вік

Першого листопада українці у Галичині збройною силою перебрали державну владу. Вибухнув збройний конфлікт з поляками, який перетворюється у війну з Польщею. Щирий патріот І. Чабан зголосився до Української Галицької Армії (УГА) не дивлячись на те, що,з огляду на важкі поранення,австрійські військові власті звільнили його від військової служби. Він пішов боротися за інтереси українського народу. По важким боях у Львові УГА відступила аж під Чортків.

Тут наступає перегрупування і славна Чортківська офензива. І.Чабан брав участь у цій офензиві у ранзі старшого поручника.

Під час тієї офензиви його поранено. Довгий час він перебував на листі критичнохворих, а по році вийшов зі шпиталю. Після поразки Визвольних змагань українського народу І.Чабан закінчив студії права та відкрив адвокатську канцелярію і все ціло віддався громадській праці у „Просвіті", „Рідній Школі" та інших товариствах.

При кінці Другої світової війни він покидає рідну землю і згодом виїжджає до ЗСА, де поселився у Сан-Франсіско. Хоч тут,з огляду на його вік та нові, зовсім відмінні обставини, він не міг працювати у своїй професії, то, однак, ніколи не нарікав на свою долю. Вдоволився малими грошовими ресурсами. Активно включився в українське життя. І.Чабан був активним членом місцевих організацій: Відділу УККА та Т-ва Сприянне Державному Центру УНРеспубліки в екзилі. Часто доповідав на українських національних святах та з інших нагод.

Хоч І.Чабан не належав до жадної політичної партії він, однак, був великим прихильником демократичних принципів. Він обурювався, коли бачив, що деякі одиниці та угруповання намагалися впровадити в українське громадське життя тоталітарні принципи. У своїх доповідях Іллія Чабан переконливо доказував на прикладах з історії 20-го сторіччя трагічні наслідки тоталітарних доктрин.

Св.п. І.Чабан був людиною відважною, на що дав доказ, бувши вояком. Він також не побоявся стати в обороні демократичних принципів,навіть тоді, коли міг передбачати особисті образи та зневаги. Ці спогади про Покійного не були б повними, якби не згадати, що Покійний уважав ролю адвоката, як дуже потрібну у модерному суспільстві.

Покійний осиротив дружину Михайлину та залишив у смутку приятелів і знайомих.

Олександер Лиско

Минає 20-*років від появи „Екрану"*

Числом 110-111 закінчився двадцятий рік появи ілюстрованого журналу „Екран" у Чікаґо. Мало кому на думку приходило, що журнал вдержувався і вдержується тільки і виключно незвичайно впертою працею невеликого гурта співробітників, читачів і жертводавців. Вони роками безкорисно віддавали і віддають йому свій час і працю на збирання матеріялів, світлин, пожертв; на приєднування передплатників, співробітників і поширення кола читачів по українських громадах. У редакційному складі журналу ввесь час 20-річної його появи працює також безкорисно тільки одна-єдина людина. Це саме відноситься і до адміністрації; в останніх чотирьох роках всі обов'язки редакції і адміністрації виконує тільки одна особа.

Видавництво не має своєї друкарні, ані приміщення для адміністрації і редакції. Набір найнеобхідніших матеріялів на лінотипі виконували і виконують українські друкарні в Чікаґо, а офсетні роботи і друк виконує американська друкарня. Канцелярія та редакція журналу приміщується в приватному домі, у кухонній кімнаті. Щоб не збільшувати видатків, композицію сторінок „Екрану" робить також редакція. Ці безплатні роботи вможливили у великій мірі існування журналу.

Брак охочих людей до громадської праці, а при цьому й брак фінансових засобів є найбільшою перешкодою у видавничій праці журналу „Екран". Очевидно, знаємо, що й інші видавництва борються з подібними труднощами, хоч вони мають більшу чи меншу фінансову піддержку.

За весь час появи журналу за численні світлини, поміщувані на сторінках „Екрану", у переважній більшості не платили їхні власники, а платні оголошення є великою рідкістю. Найбільше постійних клопотів має журнал у наладнанні сітки співробітників у кольпортажі, без яких поширення журналу не можна здійснити. Більшість книгарень не в силі наладнати продажу журналу, бо їх відвідує дуже скромне число покупців, яке постійне зменшується.

Завданням батьків, учителів і виховників мало бути і є тепер — зацікавити дітей і молодь журналом і подбати, щоб журнал масово знайшовся в їхніх домах і в руках їхніх дітей та молоді, бо „Екран" саме був і є в першу чергу призначений для молодого покоління, щоб улегшити йому зв'язок з Батьківщиною його батьків, допомогти йому вивчити наше рідне й багате минуле з помічччю численних ілюстрацій, і в цей спосіб заохочувати його до нашої національно-громадської та культурної праці на теренах нового поселення.

Наклад журналу „Екран" є 3,000 чисел. З цього велике число лишається не розпроданим. Видавцям журналу вдалося при скромних фінансових засобах оправити 24 комплекти з періоду минулих 15 років, що творять три великі книги. Також всі числа, видані за останні п'ять років, будуть оправлені у четверту книгу. Понад 60 тисяч нерозпроданих чисел маємо в пляні розіслати виховним і навчальним установам, малим семінарам і їхнім виховникам, якщо знайдемо спонзорів на покриття хоч би поштових оплат. Чергове число за січень-квітень повинно появитися своєчасно.

Тепер появилося з певним опізнанням нове число „Екрану" за листопад-грудень 1980 року. На його сторінках вміщено ряд цікавих і непроминальних інформацій з релігійного, політичного, наукового, мистецько-музичного, виховного та громадського життя української спільноти у вільному світі. Тут надруковані знаменні два уривки з Пастирського послання Митрополита Андрея Шептицького до молоді з 1932 і з 1936 років, та опис останніх днів життя великого Митрополита.

Є тут цікаві інформації про ген. Т.Чупринку-Шухевича і його сина Юрія; про правозахисників Л.Лук'яненка і М.Руденка; про ювілей 60-річчя Українського Вільного Університету; про Український Католицький Університет; про перемогу гетьмана Виговського над Московією під Конотопом; про поїздку Капелі Бандуристів до Австралії; про організацію Волинян; про гостинні виступи Візантійського Хору у Вінніпеґу та прийняття хору в Колеґії св.Андрія.

Відмічено на сторінках „Екрану" 80-річчя проф.Володимира Кубійовича і мистця Петра Меґика; 60-річчя літературної праці письменника дитячої літератури проф.Романа Завадовича; як теж 25-річчя Літературного Фонду ім.І.Франка в Чікаґо. Є також незвичайно цікавий спомин Богдана Іепкого про життя українців у Кракові з двома великими світлинами студентської громади і їх пластової секції.

В цьому числі „Екрану" вмішено дві великі фотографії яворівської гімназії; світлини нашого доросту і молоді з Венесуелі; світлини з мистецьких вистав ООЧСУ в Чікаґо з 1980 року та Клюбу книголюбів з Гамільтону в Канаді. Відзначено смерть видатної громадської діячки сл.п. Володимири Ценко, в пам'ять якої д-р Микола Ценко зі сином Олексою уфундували найвищу літературну нагороду на 6-ий конкурс у висоті 2,500 дол. для письменників з-поза залізної куртини. Згадано теж і про ювілей о. Василя Прийми і його труд для будови української церкви в Люрді. Все це — короткий перегляд найновішого числа „Екрану", цікавого ілюстрованого журналу, що його дальшу появу без піддержки українського громадянства трудно буде вдержати. Чи журнал „Екран" зможе надалі появлятися — це вирішить українське суспільство.

Адам Антонович

Микола й Ірина Ракуші — визначні меценати ФКУ

Микола й Ірина Ракуші

Кеймбридж, Масс.(ФКУ) — Подружжя Ракушів — відомі громадські діячі і меценати, які жертвували і жертвують щедро на низку українських першорядних потреб. Вони не жаліють теж труду, пильно працюючи для рідної церкви та в рядах кількох українських організацій.

Микола й Ірина Ракуші прибули до Америки в 1948 році і поселились у Чікаґо. Тут присвятили багато своєї праці для розвитку дитячої оселі в Равнд Лейку, були збірщиками національного датку УККА,і за їхню активність та успіхи їх відзначено в 1953 році. М. Ракуш був одночасно членом управи Союзу купців і підприємців.

Відтак переїхали до Маямі Біч на Флориді і живуть там уже понад дванадцять років. Вони негайно включилися у церковне та громадське життя маямської громади. Ірина, з роду Берестянських, — видатна діячка Союзу Українок Америки; займала й займає керівні пости в управі маямського Відділу тієї організації. Микола, колишній голова Відділу УНСоюзу, є видатним діячем Українського Клюбу в Маямі.

Ракуші підтримували Фонд Катедр Українознавства частими значнішими грошовими пожертвами. Першу свою грошову вплату переслали вже в 1966 році, а в 1973 році стали меценатами ФКУ.

На громадській зустрічі — гостині ФКУ 8-го квітня цього року в бенкетовій залі Українського Клюбу в Маямі, М. Ракуш сказав:

„Наші жертви у вільному світі, які б великі вони не були, ніколи не дорівняють жертвам тих патріотів в Україні, які за права України й українського народу караються вже 30 літ на тяжких каторгах, у в'язницях та концентраційних таборах совєтської Росії. Вони не тільки що не доробились маєтку, не защадили грошей, але стратили своє здоров'я, а то й життя віддали за Україну і її нарід.

Від нас тут,на поселеннях, Україна не вимагає віддати свої душі й тіла, як це ми співаємо в нашому національному гимні, як теж ми не маємо можливости закидати Москву ґранатами. Одначе, ми можемо тепер у вільному світі зробити те, що неможливо в Україні осягнути, а це — створити і безустанно підтримувати наукові інституції для ширення правди про Україну, для розвивання вільної української науки.

Висловлюю велике признання і ґратулюю тим людям, які працюють для Українського Наукового Гарвардського Університету та бажаю їм дальших успіхів. Від себе і моєї дружини зголошую при нагоді цього маямського бенкету ФКУ нову пожертву у висоті 50,000 долярів на українські студії в Гарвардському університеті".

Микола й Ірина Ракуші створили для українських студій в Гарвардському університеті видавничий фонд їхнього імени.

Шевченківські роковини в Сиракюзах

Сиракюзи,Н.Й. (М.Л.). — Безпосередньо після днів народження і смерти Тараса Г.Шевченка, тут в неділю, 15-го березня ц.р., українська громада, заходами Відділу УККА під головством д-ра Олександра Ґудзяка і Культурно-Освітня Секція під керівництвом Павла Карпчишина, вшанувала ці вікопімні роковини концертом в Українському Народному Домі.

Концерт започаткував чоловічий хор „Сурма" під диригентурою мґр Марусі Качмар, який проспівав „Заповіт" Кобзаря муз. К.Стеценка, та пісню „Крилець" муз.В.Матюка.

П'ятирічний хлопчик Андрійко Сененко вже тільки самою своєю появою на сцені викликав оплески слухачів. Він відважно продеклямував „Учітесь, брати мої".

Небагато святкових промовців можуть у короткій доповіді та ще й блискучою мовою Шевченко розказати щось нового про нашого невмирущого Кобзаря. До цих небагатьох, безперечно належить наш промовець проф. д-р Яків Гурський, голова славістичного департаменту Сиракюзького університету. У 20-хвилинній промові він подав цілий ряд причинків до Шевченкознавства, стверджуючи, що Шевченкові дні стали незмінним українським всенародним святом усупереч ворожому ставленні як царської, так і большевицько-комуністичної Росії до нього самого і його народу, який його власний геній перетворив у націю к модерному розумінші.

Доповідач перелічив ідеали Шевченка, що стали основою політичного думання не тільки його сучасників, але також теперішніх носіїв його ідей як в Україні, так і на поселеннях, та для прийдешніх поколінь. Промовець закінчив свій виступ

роздумами, чи і наскільки ми в діяспорі трудимось для здійснення ідеалів нашого невмирущого Тараса, і закінчив промову надією, що святкування Шевченківських днів з'єднає нас і приблизить до дня, коли, за його пророцтвом, Україна встане.

Принадою концерту був співочий ансамбль „Промінь" із Ню Йорку під дириґуванням Богдани Волянської у складі — Богдан Андрусишин, Лідія Бабухівська, Варвара Барна, Лев Волянський, Мирослава Волянська, Христя Іванів, Богдан Прятка, Дарка Уздейчук, Оксана Харчук, Ярослав Шуль й Андрій Юзенів.

У першому своєму виступі ансамбль проспівав народну пісню „Ой, зійди, зійди" та „Ой, горе тій чайці" до слів і музики гетьм. Івана Мазепи, а солістка Мирослава Волянська при фортепіяновому супроводі Емілії Ґрішман виконала пісню „Плавай, плавай, лебедонько" сл.Шевченко, муз К.Стеценка. У другому виступі молоді співаки виконали „У перетику ходила" сл. Т.Шевченка, муз. М.Лисенка; тріо у складі: Оксана Харук, сопрано, Христя Іванів мецо-сопрано, та Дарка Уздейчук, альт, при фортепіяновому супроводі проспівали „Тополю" сл.Т.Шевченка, муз.К.Стеценка, а весь ансамбль у супроводі ґітар самої дириґентки і Л.Волянського проспівали народну пісню „Жито, мамцю, жито"

Ансамбль „Промінь" добре відомий із виступів на мистецьких імпрезах у Ню Йорку й околицях, виступив перед сиракюзькою громадою уперше. Як усюди, ця співоча група полонила слухачів своїми добрими голосами, гармонійністю співу та молодечим виглядом цього ансамблю і врешті, передусім музикально обдарованою і вишколеною дириґенткою. Виконання кожної пісні сприймали слухачі ентузіястичними оплесками

Загальновідома мисткиня живого слова паніматка Володимира Смик із сусідньої Ютики виступила у програмі двічі та, як звичайно, з великим хистом прочитала Пролог з „Неофітів" а потім — Євгена Сверстюка „На 9 березня" та Олеся Бердника „Кобзарю, Кобзарю".

Місцевий ансамбль „Водограй під керівництвом Лесі Гурської, на бандурах (сама керівник, її сестра Таня та Михайло Халупа і Віктор Тимченко), по-мистецькому відіграв „Гомін степів" муз. Г.Китастого, а разом з Ромою Прибилою і Олею Попів при грі на бандурах проспівав: „Зоре моя вечірняя" сл.Т.Шевченка, муз. аранж.Григорія Китастого.

Концерт закінчив повторний виступ чоловічого хору „Сурма", який проспівав „Встає хмара з-за лиману" та „Вилітали орли" сл.Шевченка, муз.М.Лисенка, і заінтонував національний гимн для співу всіми учасниками.

Відділ УККА зробив усе у своїй спромозі для гідного і достойного вшанування Батька українського народу. Для такого вшанування замало хоч би й найкращої програми концерту, якщо він відбудеться у напівпорожній залі. Хай ті, хто не спромігся вшанувати Шевченка хоч би тільки самою участю у цій загальногромадській імпрезі, самі дадуть відповідь, чи справді наше відзначення Шевченківських днів було гідне і достойне.

Свято Т.Шевченка в Асторії

У неділю, 15-го березня ц.р., школа українознавства при парохії Чесного Хреста в Асторії святочним концертом вшанувала роковини великого Пророка України Тараса Шевченка. О 3-ій годині по полудні в гарно прибраній церковній залі зібралися учні школи, учителі, батьки та велика кількість гостей на святочну програму.

Свято відкрила і привітала всіх присутніх директорка школи Марія Нестерчук, яка також провадила програмою. Опікун школи парох о.К.Войтина коротким словом звернувся до присутніх.

Хор школи під дириґентурою учительки М.Олинець розпочав програму відспіванням „Заповіту". Співав ще хор учнів „Поклін тобі, Тарасе", „Учітеся, брати мої", „Зацвіла в долині", „Реве та стогне" і „Садок вишневий", акомпаньював хорові на ґітарі учень 8-ої кляси Андрій Олинець.

Хорові точки переплітали збірні деклямації творів Шевченка учні окремих кляс. Програму підготовили з учнями учителі школи — Л. Маґун зі садочком, В.Хоманчук з першою і другою клясами, М.Олинець — з третьою і четвертою клясами, В.Явдошин із п'ятою клясою.

Дві довші інсценізації: „Розрита могила" і „Великий льох", опрацювала з учнями шостої, сьомої і восьмої кляс Марія Михайлів. Учень 8-ої кляси Адріян Дмитренко прочитав реферат про Т.Шевченка. Програму свята доповнила українськими народними танцями учнів школи Оксана Бачек, яка веде при школі курс танців.

Програму свята і всю імпрезу дуже добре підготовано,тому вони залишили гарне враження. Залишається побажати і на майбутнє учителям, учням і батькам терпеливості у виконуванні їхніх обов'язків, а українській громаді Асторії і околиці, щоб належно оцінила їхній труд.

М.Н.

Знаменні та багатомовні відгуки

В зв'язку з висланням „Звернення" і „Комунікату" до української преси у вільному світі, починають відгукуватися не лиш колишні діячі, змагуни та члени СТ „Україна"—Львів, але теж інші особи, причасні до українського спорту.

Очевидно, ми не маємо змоги помістити всіх відгуків у нашій пресі. Подаємо тут чотири з перших відгуків в скороченій формі.

Вельмишановні!

Я—один із основників першого Спортового Товариства „Україна", що постало перед Першою світовою війною.

Мої спомини про початки нашого спорту з поіменним списком його учасників і фотографію членів-основників СТ „Україна" я вислав на адресу Комітету для видання ювілейної книги про Українську Академічну Гімназію у Львові, а також до УСЦАК —Української Спортової Централі Америки і Канади, на адресу секретаря цієї Централі.

Д-р Степан Кизима є одним із живучих мені відомих членів-основників СТ „Україна". Він живе в Каліфорнії.

Степан Цимбал
Бруклин, Н.Й

Дорогі!

Прочитавши Вашу статтю дня 15 лютого 1981, зголошуюся на Ваш заклик, як бувший член і змагун СТ „Україна" у Львові.

Моїми співзмагунами ланки копаного м'яча, яких я затямив до сьогоднішнього часу, були слідуючі друзі: „Яма"- Крушельницький, Юрій Лісікевич-Ліщинський (тепер у Детройті), Миськів, Яцкевич, Якимів, Сушко, Бернацький, Микитин, „Криса", Гуцул, Богдан Сиротюк, Босий — три останні воротарі.

Нашим ланковим був „Муньо" Терлецький.

Здоровлю й остаю з пошаною

Богдан Макольондра
Денвер, Колорадо

До Ділового Комітету 70-річчя заснування СТ „Україна" у Львові.

Я, як колишній член,хотів би приїхати на заплянований з'їзд. Якщо можливо, прошу прислати мені інформації, щоб міг укласти собі плян цієї поїздки.

Олександер Муць
Буена Парк, Каліфорнія

Відбулися збори станичних, зв'язкових і гніздових Пласту в Канаді

Другі річні збори, вимагані новим федеральним чартером Пласту в Канаді, відбулися у суботу, 28-го лютого, в приміщені Сестер Служебниць в Анкастер.

Напередодні цих зборів розпочалися вже в п'ятницю ввечері, 27-го лютого, спільні наради станичних та з'їзд гніздових і зв'язкових Пласту в Канаді разом із членами Крайової Пластової Ради і Крайової Пластової Старшини.

Разом участь взяло 50 осіб; в тім 48 пластових провідників і два члени Пластприяту з таких пластових осередків: Гамілтон, Едмонтон, Монтреаль, Оттава, Ст. Кетеринс і Торонто. На жаль, не було представників Вінніпеґу і Саскатуну.

З'їзд гніздових і зв'язкових відкрила пл. сен. Таня Онищук, керівник виховної діяльности КПСтаршини, в п'ятницю ввечері. З'їзд проходив під кличем „Пластун в природі" і тому розпочато програму фільмом про плекання характеру через поборювання ...самого себе серед природи під назвою „Outward bound".

У суботу вранці програму продовжував пл. сен. Олег Кандиба цікаво опрацьованою доповіддю „Пластун в природі", ілюстрованою чудовими прозірками.

Потім паралельно відбувалися наради гніздових, зв'язкових і станичних. По обіді станичні і зв'язкові зійшлися, щоб обговорити крайові юнацькі табори. Спільно відбулося обговорення Дня Солідарности і гасла на 1981 рік.

Представник Пласту до централі Суспільної Служби Канади пл. сен. Л.Гвоздулич представила можливості, які існують у громаді для активного відмічення другого головного обов'язку пластуна—„пластун помагає іншим."

Присутні в дискусії піддавали дальші ідеї для успішного переведення у життя цієї частини гасла. Пл.сен. Тарас Закидальський, зв'язковий, пояснив, як можна зацікавити пластову молодь подіями в Україні та українськими дисидентами. Він роздав заздалегідь приготовлені матеріяли.

Другі річні збори розпочалися після вечері. Предсідником була голова КПСтаршини пл. сен. Дарія Даревич, протоколювала Н.Головата. Збори подтвердили наступний провід Пласту в Канаді: Крайова Пластова Рада: пл.сен. А. Харак—голова; пл.сен. І. Винницька—заступник; пл.сен. М. Комарницька, ст. пл. Л.Бойчук, ст. пл. А.Лебідь.

Крайовий Пластовий Суд Чести: пл.сен. І.Бардин—голова; пл.сен. Я.Соколик, пл. сен. М.Ващук, ст.пл. А. Малецький.

Крайова Пластова Старшина: пл. сен. Д. Даревич—голова; пл.сен. Б.Пендзей—колишній голова; пл.сен. Т.Онищук—керівник виховної діяльности; пл.сен. О. Гордієнко—керівник організаційно-господарської діяльности; ст.пл. Р. Сливинська—писар; пл.сен. В.Луців—булавний УПН-ів; ст. пл. Х.Колос—булавна УПЮ-ок; ст.пл. Х.Ковальська—булавна УПЮ-ок; ст. пл. В.Держко—булавний УПЮ-ів; ст.пл. Л.Лижник—булавна УСП; пл.сен. Х.Болюбаш—булавна УПС; ст. пл. М.Головата—діловод фінансів; пл.сен. Х.Татарська—діловод пластових видань; Н.Чорний—діловод Пластприяту; пл.сен. В.Соханівський—діловод преси; пл.сен. С.Качор—представник до КУК.

Бюджет на 1981 рік подала ст.пл. Марійка Головата, фінансовий діловод КПС. Його принято одноголосно Голова Крайової Статутової Комісії пл.сен. Василь Янішевський запропонував зміни до федерального статуту Пласту. Над кожною зміною відбулася дискусія та голосування. Накінець прийнято зміни до запропонованого Статутовою ко-

(Закінчення на стор. 6)

Відбулися збори...

(Закінчення зі стор. 5)

місією Правильника Пластових Станиць у Канаді.

До пізньої ночі продовжувалися дискусії, дружні розмови та спогади присутніх провідників Пласту з різних частин Канади.

У неділю вранці о. Іскап дуже урочисто відправив Святу Літургію в каплиці Сестер Служебниць. Опісля всі присутні зібрались на вручення Першого старшопластунського відзначення св. Юрія у бронзі ст.пл. Богданові Колосові, який продовж одинадцяти років безперервно та з успіхом працював як впорядник гуртка юнаків, зв'язковий, булавний УСП та зв'язковий крайових та курінних таборів.

Окремі наради станичних зв'язкових та гніздових продовжувалися до першої години по полудні. Пл.сен. Дарія Даревич, голова КП-Старшини, назакінчення висловила признання всім учасникам, склала подяку виховному секторові на руки пл. сен. Тані Онищук за підготовлення і переведення програми зв'язкових і гніздових, а пл. сен. О.Гордієнкові, керівнику організаційно-господарської діяльности — за взірцеве полагодження всіх організаційних і господарських справ других річних зборів, нарад станичних та з'їзду зв'язкових і гніздових.

Пам'яті проф.М.Приходька

У першу болючу річницю смерти св.п. проф.Миколи Приходька була відправлена Свята Літургія і Панахида в православній церкві свв. Петра і Павла в Наягара Фоллс, яку відправили отці д-ри П.Самець і П.Кривих.

На поминальному обіді в залі під церквою згадали св.п. проф. Приходька теплими та щирими словами — його життєвий шлях, тяжкий і сповнений бурхливих подій, переживань і небезпек, з яких Микола звичайно виходив переможцем.

Микола Приходько народився 23-го грудня 1904 року в селі Слобідка на Полтавщині, де закінчив середню школу. Високу освіту здобув у Києві і викладав українську літературу на катедрі Київського університету. Коли почалися переслідування української інтелігенції Сталіном, то хоч він перейшов на політехніку, здобувши фах інженера, і в тому часі написав вісім технічних книжок, його заарештовано і запроторено у концентраційний табір в Сибіру, де він перебував три роки. Повернувшися зі заслання з підірваним здоров'ям, прибрав інше ім'я і працював інженером у совхозі біля Києва, а НКВД натрапив на його слід приїхав вночі, щоб заарештувати, та від неминучої смерти урятував його чесний і щирий український патріот, робітник зі Самбора, переховавши його нагорищі своєї хати або в яругах і вовчих ямах у полі аж до приходу німців.

Під час німецької окупації був завідувачем освітнього відділу в Києві і також щасливо оминув арешт.

Св.п. Приходько був людиною скромної вдачі, любив квіти, природу, співуче й веселе товариство — любив людей і життя. Він завжди приходив з порадою і допомогою всім, хто того бажав, був працьовитим і шанував конструктивну громадську працю; вірив у майбутню вільну Україну.

Збігом щасливих обставин опинився у Німеччині і, маючи тісний зв'язок з Капелею Бандуристів ім.Т. Шевченка, став її адміністратором, душею Капелі був і є приятель Покійного Григорій Китастий.

Коли бандуристам грозила небезпека запроторення до гітлерівських концтаборів, то св.п. Микола з небезпекою для свого життя, врятував їх.

М.Приходько приїхав до Алберти, Канада, на фарму Костіва в 1948 році. А що був життєрадісний і амбітний та не хотів обтяжувати свого добродія, знайшов собі працю при прокладані руропроводів. Праця була тяжка, робітники змінялися щодві години. Микола оповідав про тяжку працю в СССР своїм скомунізованим землякам, а за це вони цілий день тримали його на тяжкій праці, а ввечері ще й насміхалися, запитуючи його, мовляв, де краще?

Св.п.М.Приходько — автор публіцистичних праць і спогадів „Комунізм в дійсності"; „Московський похід за панування світом"; „Україна і Росія" (ці три брошури опубліковано англійською мовою); „Я прошу слова"; „На роздоріжжях смерти"; „One of the Fifteen million" „Men of Achivement". Перекладено на дев'ять мов „Stormy Road to Freedom"

Ця книга особливо цінна тим, що в ній подано факти і події, які автор сам пережив.

Переїхавши до Торонто, св.п. Микола на протязі довгих років працював старшим інженером в компанії тракторів і комбайнів Мессей Фергусон, і допоміг багатьом українцям улаштуватися на працю у тій компанії.

У 1916 році був головою СУЖЕРО, членом Міжнародної Організації Письменників (ПЕН-клюбу). Це його старанням прийнято до цього Клюбу поета Святослава Караванського і журналіста Вячеслава Чорновола.

У січні 1973 року відійшов на пенсію і того року одержав нагороду — похвальну грамоту Men of Achivement — з Кембриджу, Англія.

Згодом переселився до Найягара Фоллс, де написав книгу „Good-bye Siberia", що була видана у Канаді (накладом п'ятсот тисяч примірників). Пізніше написав книжку „Від Сибіру до Канади", яку присвятив своїм синам Миколі й Андрієві та дружині Зіні. Цю книжку перекладено на англійську мову, і вона чекає свого видавця.

М.Приходько помер 19-го лютого 1980 року у власній хаті в Наягара Фоллс, Онтаріо, залишивши дружину Зіну, синів Миколу у Торонто й Андрія, мистця у Швайцарії, двох сестер в Україні, іншу родину, та багато друзів у Канаді, Америці, Україні.

Під час поминального обіду переведено збірку на українську пресу, яка дала суму — 134,40 доляра, цю суму розділено (три рівні частини) поміж „Свободою", „Гомоном України" і „Нашою Метою".

Теодор Панчишин

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Пожвавлення українського життя у Флориді

Кожного року число українських поселенців у Флориді збільшується. Найбільш приманлива частина Флориди в останніх десятиріччях—це середня мережа цього стейту, яка пишається квітчастою красою і поміркованою температурою у всіх порах року.

Найпопулярнішими поселеннями, в яких жвавим темпом розквітає і пливе українське громадське життя, є Ст. Пітерсбург. Тут українська громада найбільш активна, найкраще зорганізована і має цілий ряд діючих товариств: знаменитий хор „Україна", Українсько-Американський Клюб, Товариство Українських Емеритів, Сестрицтво св. Ольги, Товариство Св. Імени, Українська Католицька Церква з активним парохом Володимиром Пелехом на чолі.

Останніми часами також почалась активізація серед українців православного віровизнання під проводом о. Юрія Поченюка, якому вдалося згуртувати досить гарну, хоч покищо ще невеличку громаду.

КУЛЬТУРА

Культурний розвиток і діяльність дуже пожвавилися, особливо хоровими виступами у своєрідних концертах і перед іншомовними слухачами під майстерним проводом Богдана Бемка. Часті виступи танцювальної групи одушевляють українських й інших глядачів. Американці часто запрошують наших співаків і танцюристів на різні багатолюдні підприємства, і ці дві мистецькі групи здобувають велике признання та нагороди.

ОСВІТА

Чи не найкращий здобуток цієї громади в освітній галузі—це курс українознавства. Цей почин дав о. Пелех. У навчанні бере участь 17 учнів різного віку, половина з них—це американці, які захоплюються нашою красою української мови, культурою, історією. Викладачами у цій галузі—о. Пелех і Осип Біловус.

Освітні доклади, часто пов'язані з гуморесками і темою позитивного думання, є постійною активністю Товариства Українських Емеритів. Це товариство на протязі одного року існування розвинулось і зросло до понад 60 членів. Викладами найбільше займаються Осип Біловус, Розалія Хлиста, Каролина Хомик і Анастазія Біловус.

МИСТЕЦТВО

У галузі мистецтва ентузіястично працює цілий ряд українських жінок, однак, до цієї пори найбільш активна Юлія Вертипорох, енергійна працівниця на цьому полі. Вона часто очолює наші мистецькі виступи на американських фестинах.

Мистецькі виставки дуже естетично і артистично впорядковані. Під її наглядом вони чарують досконалістю, що здобуває маси глядачів, які насолоджуються красою українських мистецьких вистав. Одна з останніх таких виставок, у якій справді заквітчалось українське мистецтво і яку оглядали тисячні маси глядачів від 8-го до 13-го березня, це—фестин повіту Піннелас. Поза українськими вишивками, писанками і манекенами в українських вбранях пишалась постать володарки України св. Ольги у регальній одежі тих часів, яка приваблювала до себе маси глядачів.

ІНШІ ПОСЕЛЕННЯ

Поміж іншими замітними поселеннями українців у Флориді є Українське Село поблизу Апопки. Це дуже гарна і спокійна околиця яка впливає заспокоююче, на пошарпані турботами життя нерви. Тут також почало вирувати українське громадське життя.

Засновано тут також українську католицьку церкву, влаштовано книгозбірню, якою користуються мешкалі Українського Села. Наш піонер Ковальчук часто організовує пописи українського культурного надбання серед американського населення і пропагує українську справу.

Ще одне українське поселення є у Норт Порті, біля мінерального озера Ворм Мінерал Спрінгс. Цю місцевість вбільшості заселюють українські переселенці з Канади, які, однак, неначе перелетні птахи, влітку повертаються до Канади. Якщо б ці мешканці Норт Порті були постійними мешканцями цієї місцевости, українське громадське життя було б дуже пожвавленим.

Осип Біловус

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА Ч.11

С. Еліяшів, Лондон	$15.00
Ватра Ресорт, Дургем	12.00
І. Луків, Ірвінгтон	12.00
д-р В. Онуферко, Джерзі Сити	12.00
д-р Ю. Городиловський, Чікаго	10.00
Г Хринівська, С. Бетлегем	10.00
Д. Чічерський, Бетлегем	10.00
П. і М. Гаркач, Лорейн	8.00
О. Новицький, Парма	8.00
д-р М. Войтович, Медісон	7.00
Владика М. Гундяк, Картерет	7.00
П. Генгало, Монтреаль	7.00
Д. Кулинич, Согертіс	7.00
д-р Я. Мігайчук, Парма	7.00
Д. Палайда, Парма	7.00
М. Паращак, Торонто	7.00
П. Слободян, Кларк	7.00
о. шамбелян М. Харина, Філядельфія	7.00
М. Врожина, Ню Йорк	5.00
Ю. Костюк, Бронкс	5.00
В. Люблянецький, Коговз	5.00
В. Сцебело, Ленсінг	5.00
Е. Шафран, Форест Гіллс	5.00
І. Сірик, Чікаго	4.50
І. Іванців, Вілловдейл	4.00
А. Здор, Балтимор	4.00
М. Дорош, Торонто	3.00
В. Карась, Кіркленд Лейк	3.00
Б. Стангрет, Велланд	3.00
І. Заблоцький, Чікаго	2.75
Я. Держко, Вінніпег	2.50
К. Мрозовський, Кліфтон	2.50
М. Аврамчук, Кергонксон	2.00
І. Вараник, Джансон Ситі	2.00
С. Вобиляк, Кліфтон	2.00
д-р Я. Войків, Клірфілд	2.00
Г. Вожик, Вудсайд	2.00
І. Вульба, Маямі Віч	2.00
В. Варшона, Амстердам	2.00
П. Веретяк, Пітсбург	2.00
М. Витвицька, Іст Гановер	2.00
Р. Волощук, Джерзі Ситі	2.00
І. Гассак, Істон	2.00
М. Головатий, Кравн Пойнт	2.00
Я. і О. Городецький, Кендаль Парк	2.00
Р. Грабець, Парма	2.00
В. Гупаловський, Амстердам	2.00
В. Гавур, Торонто	2.00
Г. Галан, Винкот	2.00
П. Гелетій, Бервик	2.00
Я. Гоїв, Гемтремк	2.00
А. Дольницький, Монтреаль	2.00
О. Іванчук, Віндгем	2.00
А. Зарицький, Піскатавей	2.00
В. Каліцінський, Рочестер	2.00
Д. Калушка, Парма	2.00
А. Капітан, Рочестер	2.00
Р. Кодний, Ютика	2.00
М. Познарська, Гантер	2.00
П. Король, Річмонд	2.00
Д. Крижановський, Лонг Айленд Ситі	2.00
Ю. Левицький, Ню Йорк	2.00
Г. Лозенко, Нюарк	2.00
І. Марковський, Спіонк	2.00
д-р В. Марчук, Гінсдейл	2.00
М. Мелон, Тарентум	2.00
П. Месик, Ваупака	2.00
С. Мисюга, Вайндат	2.00
Д. Михайлів, Менвілл	2.00
А. Мотиль, Саннісайд	2.00
С. Нечипорук, Чіктовага	2.00
Л. Новицька, Боффало	2.00
Д. Олейнік, Філядельфія	2.00
В. Олійник, Порт Джефферсон	2.00
О. Осецька Рочестер	2.00
В. Павлів, Гарнервілл	2.00
М. Палила, Говпловн	2.00
С. С. Панкевич, Сілоан Спрінгс	2.00
С. Пігуляк, Норт Роялтон	2.00
д-р Ю. Політило, Бронкс	2.00
С. Савчишин, Норт Ванкувер	2.00
С. Сагати, С. Гемпстед	2.00
С. Сахно, Лейквуд	2.00
В. Сенежак, В. Орандж	2.00
А. Сидоряк, Врансвік	2.00
О. Сиска, Вейсайд	2.00
Г. М. Сліпець, Парма	2.00
В. Соя, Гарден Ситі	2.00
П. Федоляк, Гемтремк	2.00
О. Цуняк, Кентон	2.00
В. Чорняк, Чікаго	2.00
М. Шевченко, Согертіс	2.00
Т. Шевчук, Пассайк	2.00
Й. Швед, Віллимантик	2.00
Н. У. Гафткович, Гартфорд	1.00
М. Тренза, Карл Плейнс	2.00
В. Левицький, Мейплвуд	1.00
М. Перекліта, Торонто	1.00
Ю. Семчишин, Гартфорд	1.00
Т. Москаль, Кліфтон	.50

Цікава й цінна зустріч

Дня 28-го грудня м.р. у Райс університеті відбулася зустріч учасників наукових з'їздів Американської Асоціяції Модерних Мов, Американського Назвознавчого Товариства й Американської Асоціяції Вчителів Слов'янських і Східньоевропейських Мов з українською громадою Гюстону.

У зустрічі взяла участь проф. Єва Томпсон, голова Слов'янського відділу при Райс університеті. Вона привітала присутніх від університету та заявила, що Райс університет радо введе в систему навчання курс української мови й літератури, коли для цього будуть студенти й українська громада буде готова підтримати такий курс матеріяльно.

Учасники зустрічі ознайомилися з рядом доповідей з питань навчання української мови, мовної русифікації і боротьби проти неї, фантастики в творах Олеся Бердника тощо. Тематика зустрічі була органічно поєднана.

Автори доповідей невідступно йшли за правилом: підкреслити значення навчання української мови, звернути пильну увагу на русифікаційні заходи, що їх застосовують в Україні, берегти українську наукову термінологію, наголошуючи її вартість і значення, широко користуватися ресурсами рідної мови й навчати цього своїх учнів і студентів.

Багато цінних порад щодо проведення практичних занять із навчання української мови висловила д-р Ася Гумецька, професор слов'янських мов і літератур при Мичиґенському університеті. Вона широко розповіла про свій підручник „Модерна українська мова", в якому використано кращі методи навчання мови.

У ньому звернено пильну увагу на смислове й граматичне значення слова, наголошуючи на тому, що смислове значення властиве саме даному конкретному слову, а граматичне—спільне для нього і для інших слів, воно доповнює і уточнює смислове значення слова.

Така настанова набагато полегшує вивчання мови, бо вона допомагає учневі правильно оволодіти словом, тобто пізнати, що цим словом називають або характеризують та точно уяснити, що слово—це узагальнене знання про той чи інший предмет, явище, дію, ознаку.

Вона також широко розповіла про досягнення слов'янського відділу Мичиґенського університету, зокрема в ділянці пізнання української мови й літератури, та розповіла про проєкт антології староукраїнської мови. Цей проєкт потребує сильної підтримки з боку української громади, щоб його зреалізувати та дати потрібну працю українському студентові.

Виступ д-р Гумецької був наскрізь цінним. Вона не лише накреслила картину навчання української мови в Україні і поза Україною, але також зайняла конкретне становище до процесу русифікації та ролі й значення наукової термінології.

Жвавий інтерес викликала доповідь проф. Юрія Перфецького з Ля Салл коледжу. Поважним джерельним матеріялом, зачерпнутим з словників, друкованих праць, часописів, журналів та з побуту, доповідач показав, як спотворюють в Україні українську мову, засмічуючи її непотрібними російськими словами.

Проти цього, він заявив, нам треба боротися всіми можливими засобами, бо мова—це тонкий інструмент, який легко можна спотворити, а зчасом і розгубити. Доповідь проф. Перфецького викликала жваве обговорення й цілу низку цікавих запитів, як боротися проти русифікації в Україні й в розсіянні та як зробити наші заходи цілеспрямованішими й потрібнішими для пізнання рідної мови в боротьбі за її чистоту й високу культуру.

Окремий інтерес викликала доповідь „Космічні подорожі в творах Олеся Бердника". Цю доповідь виголосив д-р Володимир Смирнів з МекМастерського університету в Гамилтоні, Канада

Д-р Смирнів пильно вивчає українську і російську фантастику й тому його доповідь була добре розробленою і майстерно оформленою з боку вживання цікавої наукової лексики, що відображає космічні подорожі, їх значення та спосіб змалювання.

Доповідач глибоко проник у суть фантастики Бердника, відчув її значення та місце в світовій фантастиці. Виступ Бердника в українській літературі, на думку проф. Смирнова, це не відірване явище, а закономірна поява прекрасних фантастичних малюнків, поданих у виразному змалюванні характерів з глибоким поєднанням фантастики з реальністю.

Програму вечора закінчив проф. Богдан Чопик з Юта університету, прочитавши два вірші з сучасної української поезії в Україні. Програмою керував д-р Володимир Жила, професор Тексас Тек університету.

На зустріч, крім доповідачів, прибули ще такі учасники з'їздів: д-р Наталія Кононенко-Чопик, професор університету Вірджінії, д-р Борис Білокур, професор Коннектикат університету, д-р Володимир Карпинич, професор Вілкес коледжу, і д-р Роберт Карп'як, професор Ватерлу університету.

Після доповідей відбулася товариська зустріч із громадянством за кавою і солодким. Зустріч зорганізував проф. Володимир Жила при співпраці Михайла Данилика, голови Гюстонського відділу Українського Конгресового Комітету Америки, Анни Половчак, голови Українського Культурно-Освітнього Клюбу, й Слави Лонг, голови Союзу Українок.

Володимир Жила

ВІДОМА ГОЛЛИВУДСЬКА артистка Карол Бирнетт виграла в суді справу проти журналу „Нешонал Інквайрер", який ще в 1976 році помістив фотознімку і „здогадну історію", що артистка, будучи в товаристві тодішнього державного секретаря Генрі Кіссінджера у вашінґтонському ресторані, була у п'яному стані. Лава присяжних на процесі в Лос Анджелесі признала Бирнетт суму відшкодування у висоті 1,6 мільйона долярів. Бирнетт після розправи заявила кореспондентам, що „якщо мені дадуть один доляр, який свідчитиме про мою перемогу і заплатять подорож до хати, я буду щаслива". Одержані гроші вона плянує дати на харитативні цілі. Адвокати журналу плянують апелювати.

В НЮ ЙОРКУ знову заіснувала загроза страйку газетярів. Старі контракти між власниками великих щоденників і юнією газетних працівників вигасли ще на початку цього тижня, а переговори про підписання нових домовлень не поступають вперед. Коаліція шістьох юній, які заступають інтереси газетних робітників заявляє, що вона вже розпрацювала докладні пляни страйку, і якщо переговори й далі будуть безплідні, то треба числитися з можливістю страйку. Юнії вимагають, щоб власники підписали новий трирічний договір і погодились на підвишку 90 долярів на тиждень в першому році праці і 70 долярів на протязі двох чергових років. Переговори ведуться з щоденниками „Ню Йорк Таймс", „Дейлі Нюз" і „Ню Йорк Пост".

Антисемітські акції...

(Продовження зі стор. 2)

вом Зубком, який також відмовився від совєтського громадянства, щоб виїхати закордон. Його арештували на вулиці капітан міліції, в товаристві якогось невідомого сексота, та співробітник КҐБ С.М.Міщенко.

Міщенко заявив Зубкові, що він виглядом подібний „на злодія, якого шукає міліція". Зубко мав при собі пашпорт та інші документи: з ним була група його товаришів, які потверджували його ідентичність, все таки його забрали до Дарниці, передмістя Києва, й на другий день районовий суд засудив його на 15 діб тюрми за авантюру на трамвайній зупинці, де він взагалі не був.

Історія з подібним фіналом мало подружжя Володимир і Броніслава Левінштейн. Коли пізно увечері поверталися вони домів, на них набіг якійсь чоловік і кинув пляшку об землю. Міліція, яка „припадково" була на місті випадку, арештувала обох Левінштейнів і завезла автом у тюрму. З тюрми випустили після півночі Броніславу Левінштейн і звеліли їй самій іти додому, а її чоловіка засудили на другий день на десять днів за „дрібне хуліганство". Та,мабуть,найгірше достанеться родині Леонідові й Ліліяні Варвак.

(Продовження буде)

ЛИСТА ПОЖЕРТВ НА ХОР „ДУМКА" Н. Й.

На передодні святкувань 30-літнього Ювілею Українського Хору „Думка" Н. Й., вплинули такі пожертви на потреби Хору:

по 500.00 дол. — „Самопоміч" Н. Й., УККА Відділ Н. Й.;
200.00 дол. — Р. Іваницький;
по 100.00 дол. — Ковбаснюк Аґенція, І. Маланчук, П. Н. Мельник, О. Пастернак, Православна Кредитівка Н. И., Б. Рак;
70.00 дол. — М. Кефор;
65.00 дол. — О. і Р. Гаєцькі;
50.00 дол. — Р. Алиськевич, „Броди" м'ясні вироби, Л. Кузьмак, С. Шуган;
40.00 дол. — Ю. Бачинський;
30.00 дол. — А. Никифоряк і Ст. Крушельницька, З. Раковська;
25.00 дол. — В. Грабарчук, „Дніпро" Нюарк, М. Підгородецька, Р. Ричок;
22.00 дол. — Я. Білик;
20.00 дол. — В. Сушків;
14.00 дол. — Борис Кекіш;
10.00 дол. — І. Абрамчук—Клим, І. Галій, М. Карпевич;
5.00 дол. — Е. Жарський, М. Ржепецький.

Всім вище згаданим жертводавцям щиро дякуємо. Дальші пожертви подамо в наступній листі, яку ще можна доповнити, висилаючи свій даток на адресу:

CHORUS "DUMKA"
c/o Ukrainian National Home
140-142 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Всі пожертви можна відтягнути від податку, як датки на т. зв. „такс екземпт" організацію.

Демократичні країни...

(Продовження зі стор. 2)

заяви не можна легковажити: студентство найгостріше відгукується на кривду національну, політичну, суспільну і неохоче йде на компроміси (угоди) з противником, мабуть сувора необхідність (dura necessitas) продиктувала польському організованому студентству згадану заяву.

Міжнародна конференція індустріяльних країн(включно з Японією), що відбулася слідом за паризькою у Лондоні, прийшла до рішення, що треба допомогти польському комуністичному урядові перебороти господарську кризу, новими позиками і через мораторій (відклад сплат за попередні кредити).

Заступник польського прем'єра Кісєль мав переговори в цій справі з німецьким урядом у Бонні, з успіхом, хоч невеликим.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
та БІЛОРУСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАУКИ й МИСТЕЦТВА

запрошують на

ВЕЧІР ПРИСВЯЧЕНИЙ ПАМ'ЯТІ
ПРОФЕСОРА ЛЕВА ОКІНШЕВИЧА
дійсного члена обох Установ

Програма

I.

Відкриття — д-р. Витовт Тумаш, голова БІНіМ

Лев Окіншевич видатний історик Українського державного права — д-р. Ярослав Падох, голова НТШ

Вклад Лева Окіншевича в білоруську історіографію — д-р. Витовт Кіпель, бібліотекар БІНіМ

II.

Сторінки з автобіографії проф. Лева Окіншевича.

Лев Окіншевич професор і декан УВУ — проф. Т. Б. Цюцюра та о. Василь Іващук

„Проклятий степ" — читання з повісти Л. Окіншевича — пані Зора Кіпель.

Закриття — проф. Леонід Рудницький, науковий секр. НТШ

III.

Перекуска й товариська ґутірка.

У Вечорі візьме ласкаву участь дружина Покійника Вельмишановна пані Віра Окіншевич.

Вечір відбудеться в суботу, 11-го квітня 1981 року у великій залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця в Ню Йорку.

Початок о год. 4-ій по полудні. Вступ вільний.

Праця Осередку СУМ-А в Йонкерсі

Осередок СУМ-А ім. 30-го червня в Йонкерсі,Н.Й., який цього року відзначатиме своє 30-річчя, відбув у лютому річні загальні збори, підсумувавши працю за останній рік. Зборами проводив М.Климко, голова президії, секретарював д-р О.Щур, а від Крайової Управи представницею прибула подруга Марійка Гаргай.

Після привітів від місцевих українських організацій звітували голова та члени Управи Осередку з різних ділянок праці: організаційно-виховної, юнацтва СУМ-А, фінансової, спортової, преси та інформації, стягу дружинників.

Голова Осередку друг Мирослав Футала подав докладний звіт із діяльности за минулий рік, який проходив під кличем Центральної Управи СУМ — „Борись за Україну — ми волі сини". У виховній праці відзначено, зокрема, 50-річчя процесу над членами СВУ і СУМ та вшановано голову Проводу ОУН ген.-хор.Тараса Чупринку-Романа Шухевича у 30-річчя його геройської смерти. Основним моттом у праці було: „Не я, не ти, а ми". Члени Осередку були активними в суспільно-політичному житті української громади Йонкерсу, беручи діяльну участь в усіх національних святах, річницях та інших імпрезах. У 1980 році на Оселі СУМ-А в Елленвіллі Осередок творив команду злету юнацтва, успішно виконавши покладені на нього обов'язки. Численна делеґація, переважно з дружинників і дружинниць, брала активну участь у крайовому з'їзді СУМ-А, а також Осередок мав свого делегата на XIII Конґресі Українців Америки. Відділ юнацтва при Осередку (булавна Марійка Дудар-Козіцька) нароховує 75 старших і молодших юначок і юнаків. З ними велася систематична виховна праця, яка включала: щотижневі сходини, складання юнацьких іспитів, апелі з нагоди національних річниць, участь у конкурсах на злеті. Юнацтво мало спільну сповідь і причастя, стійку при Божому Гробі, брало масову участь у панахидах по сл.п.ген.-хор. Тарасові Чупринці, по героях Листопадового Зриву, а також в соборі св.Патрика під час Тижня Поневолених Націй після демонстрації. До цієї праці входила також підготова до виступів у програмах національних свят, фестивалів та різних імпрез. Виховною працею керував друг Михайло Бурчак, як головний виховник, при активній співпраці директорки Школи Українознавства Марії Кіцюк та виховників.

Особливе місце у цій праці з юнацтвом належить танцювальній групі Осередку „Карпати", яка під керівництвом Володимира Уздейчука, зі змінним складом, вже понад 20 років з великим успіхом виступає не тільки на імпрезах на терені Йонкерсу, а й поза ним, на ширших фестивалях в Ню Йорку, на Оселі СУМ-А в Елленвіллі тощо. Без перебільшення можна сказати, що саме юнацтво, сумівський доріст та його виступи є окрасою багатьох імпрез — вони є втіхою як для батьків, так і всіх, хто присвячується сумівській праці. Плекаючи національні звичаї, старше юнацтво влаштувало вдалий Андріївський вечір, а цьогорічна Різдвяна коляда юнацтва на сумівські цілі (керівник друг С.Палилик) мала подвійний успіх — моральний і матеріяльний.

При Осередкові існує спортова ланка „Крилаті" з кількома дружинами копаного м'яча (керівник В.Щур і Д.Івасютин), а також активні відбиванкові дружини (під керівництвом М.Барна), які успішно брали участь в змаганнях на злеті юнацтва та на турнірах злвигу СУМ-А.

Дуже багато допомагав у сумівській праці Батьківський комітет під проводом М.Терлецького та його активні члени — А.Стахів, В.Бек, О.Щур.

Вітаючи Осередок від Крайової Управи, подруга Марійка Гаргай у своєму виступі одначасно привітала двох членів Осередку — друзів Михайла Бурчака і Романа Глушка з відзначенням третім степенем виховника.

Збори одноголосно признали діяльність Управи минулої каденції успішною і обрали нову Управу з 12-ти осіб на чолі з головою М.Бурчаком, який закликав усіх до тісної співпраці. Головним виховником обрано Р.Глушка, булавною юнацтва - І.Терлецьку, а стяговим дружинників — Я.Палилика.

Збори закінчено молитвою „Боже, вислухай благання".

М.Д.К.

М. Жуковин...

(Продовження зі стор. 1)

Опісля наш хореограф розповів, що на проби балету приходять не тільки батьки танцюристів, але й сторонні люди, які висловлюють своє признання за те, „що можна створити таке чудо на професійному рівні". А надусе вони не можуть вийти з дива, що хоча це народні танці, але у них і клясична постава і клясичний вишкіл. Відвідувачі проб подивляють кожен рух, одяг, він-білочорний, витриманий в клясичному стилі, подивляють дисципліну і поведінку виконавців, що в результаті дає танцюристам почуття приналежности до цієї групи.

У програмі Українського Фестивального Балету є танці з різних частин України, — сказав М. Жуковин. Вони — з Київщини, Полтавщини, Прикарпаття, Закарпаття, Гуцулії, Буковини іт.д. Танці — різноманітні,іноді ліричні, інколи сповнені драматизму, чи українського гумору, який займає велику частину програми.

Цього року, — інформував у дальшому М. Жуковин, — у склад нововибраної управи адміністрації увійшли: подружжя Вавришинів, Піріїв та Бердників, що дає дальшу запоруку успіхів і підтримки Ансамблю.

Перед нами ряд запланованих виступів, — сказав М. Жуковин, — 4-го квітня у Ватерлю університеті в Торонто, 5-го квітня два виступи в Раєрсон театрі в Торонто, 10-го квітня в Лондоні, Онт., 13-го червня у Ґарден Стейт Артс Центрі -в Голмделі під час Українського Фестивалю, де ансамбль виконає декілька танців, а також в Олбані, але дата цієї імпрези ще не визначена.

І справді, коли подумати про живучість цього Ансамблю, про цих молодих „фанатиків" українського народного танцю", — як їх схарактеризував їхній провідник М. Жуковин, — які промощуючи шлях українському мистецтву, у свій вільний час віддають себе всеціло цій шляхетній ділянці, можна радіти, що ця талановита мистецька одиниця здобуває успіхи і добре ім'я на естрадах театрів.

В ДРУГУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
17-го КВІТНЯ УПОКОЄННЯ
нашого Любого і ніколи Незабутнього
БРАТА та ВУЙКА

бл. п.

МИХАЙЛА ОСТРОВЕРХИ

замість китиці червоної калини на Його могилу, складаємо 15.00 долярів на ПРЕСОВИЙ ФОНД ЩОДЕННИКА „СВОБОДА" з проханням до Друзів і Знайомих про молитви за душу Покійного.

Сестра ІВАНКА з дітьми та внуками з ОСТРОВЕРХІВ МУЛЬКЕВИЧ

Хор „ДУМКА"

Дириґент **СЕМЕН КОМІРНИЙ**

влаштовує

Ювілейний Концерт 30-РІЧЧЯ ХОРУ

Субота, 4 квітня 1981 р., год. 6-та веч.
Cooper Union, 7-ма вул. і 3-тя Аве., Ню Йорк, Н. Й.

Марта Кокольська-Мусійчук
Андрій Добрянський

Фортепіяновий супровід **Ірина Фабрика**
Хореографія — **Рома Прийма-Богачевська**

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
136 Друга Авеню, 2-ий поверх
(ДІМ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ)

П'ятниця, 3-го квітня 1981 року, о год. 7-ій веч.

МУЗИЧНО-ВОКАЛЬНИЙ ВЕЧІР

БЕРУТЬ УЧАСТЬ

В музичній частині — **Студенти Українського Музичного Інституту**

АНІТА і ВІЛЛІЯМ АЄРБЕ — *скрипка (кляза проф. Р. Венке)*
МАРТА АЄРБЕ — *фортепіян (кляса проф. Л. Стругацького)*

У вокальній частині

Проф. РОМАН ЛЕВИЦЬКИЙ, *спів під звуки бандури*
„ЧЕРЕМШИНА" — *жіноче вокальне тріо при Осередку СУМ-А в Ню Йорку, при форт. супроводі* **СОНІ ШЕРЕҐ**

ДОСЛІДНИЙ ОСЕРЕДОК ТЕХНІКИ І ПРОМИСЛОВОСТИ УКРАЇНИ ім. Є. МАЛАНЮКА
при Товаристві Українських Інженерів Америки

влаштовує

в суботу, 11 квітня 1981 року
в Українському Освітньо-Культурному Центрі
при 700 Сідар Ровд, АБІНҐТОН, Па.

ТЕХНІЧНО-НАУКОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ

ПРОГРАМА

СЕСІЯ І

1:00 — 1:50 — Інж. І. ГАВРИЛЮК — „Нові методи використання енерґії".

1:50 — 2:40 — Інж. І. ЧЕРВІНСЬКИЙ — Сучасна криза в нюклеарній енерґії".

2:40 — 3:30 — Інж. Р. ЦИГАН — „Ядерна енерґія"

3:30 — 4:30 — Перерва з перекускою.

СЕСІЯ II.

4:30 — 5:15 — Арх. З. МАЗУРКЕВИЧ — „Українська церковна архітектура".

5:15 — 6:00 — Арх. І. ЗАЯЦЬ — „Політичні і релігійні впливи на українську архітектуру".

Відкриття: 1-ша год. по пол.
Реєстрація: 5 дол. від особи

Головна Управа і Філядельфійський Відділ ТУІА щиро запрошують всю Українську Громаду до участи.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

ОЛЕНИ ОСІДАЧ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ
в суботу, 4-го квітня 1981 року

год. 8:30 рано — в катедрі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії при вул. Френклін, Філядельфія, Па.;
год. 7:30 рано — в каплиці Філії Українського Католицького Університету, Мелроз Парк, Па.;
год. 7-ма рано — в церкві св. Йосифа при вул. Н. Камберленд, Чікаґо, Ілл.;
год. 7-ма рано — в церкві Непорочного Зачаття при вул. Коммор, Детройт, Міш.

До участи в Святій Літургії та про молитви за душу Покійної просять —
ДОНЬКИ та РОДИНА

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА Ч. 13

В. Лесик-Дорожинська, Брокс	$ 30.00
І. Шлапак, Міссісауґа	13.00
О. Цегельська-Андервуд, Марістта	12.00
д-р О. Бойко, Торонто	12.00
А. Левицька, Монтреаль	12.00
д-р Я. Музичка, Кентон	12.00
Г. Перець, Вест Чікаґо	12.00
В. Чупринда, Торонто	12.00
А. Шкуро, Рочестер	12.00
І. Влагітка, Ляшін	8.00
М. Ґампат, Канада	8.00
А. Качала, Севен Гіллс	7.00
Ю. Кріль, Джерзі Ситі	7.00
Ю. Мичковський, Коламбус	7.00
М. Т. Павлюк, АПО-Ню Йорк	7.00
М. Прокопенко, Джерзі Ситі	7.00
А. Хомик, Севен Гіллс	7.00
о. Г. Врублевський, Фріленд	5.00
О. Дідух, Монтреаль	5.00
Ю. Залізняк, Рашвілл	5.00
Т. Павлик, Асторія	5.00
проф. О. Попович, Говелл	5.00
Л. Придаткевич, Овенсборо	5.00
д-р Н. Сендзік, Трентон	5.00
Т. Сливінський, Стретфорд	5.00
И. Фука, Феніксвілл	5.00
Е. Шкурат, Монтреаль	5.00
В. Вабяк, Вруклин	4.50
Б. і Ю. Вертипорох, Ст. Пітерсбурґ	4.00
Я. Волян, Монтреаль	4.00
В. Зозуля, Рослиндейл	4.00
М. Матичак, Вайтставн	4.00
Н. Мацьків, Філядельфія	4.00
М. Спожарська, Ґарфілд	4.00
М. Стефанишин, Філядельфія	4.00
Ю. Федюк, Міддлтавн	4.00
І. Худик, Асторія	4.00
В. Верко, Чікаґо	3.00
І. Войко, Палатайн	3.00
В. Гоміцький, Кармел	3.00
І. Галик, Трентон	3.00
Т. Загаєвич, Клівленд	3.00
И. Касюхнич, Ст. Кетринс	3.00
Т. Кахнич, Джерзі Ситі	3.00
Е. Макарик, Клівленд	3.00
Д. Мацьків, Боффало	3.00
В. Романюк, Монтерей Парк	3.00
д-р І. Гнщак, Сомервілл	2.80
В. Сосяк, Ню Йорк	2.50
Е. Апонюк, Едмонтон	2.00
о. П. Баб'як, Волдер	2.00
Д. Віланич, Чікаґо	2.00
П. Восик, Гемтремк	2.00
В. Воярський, Юніон	2.00
В. Вірстюк, Едмонтон	2.00
В. Ґадзевич, Гартфорд	2.00
Ю. Герасимлюк, Чікаґо	2.00
М. Гира, Монровія	2.00
Дж. С. Гончарів, Портленд	2.00
А. Дашко, Бирлінґтон	2.00
Д. Демедюк, Гайленд Парк	2.00
В. Домашовець, Морріс Плейнс	2.00
О. Катеринюк, Луісвілл	2.00
Б. Козак, Ветерсфілд	2.00
І. Колос, Маямі	2.00
А. Кононенко, Лейквуд	2.00
Р. Копійчук, Кліфтон	2.00
Я. Кравчук, Парма	2.00
В. Кріп, Мілвокі	2.00
Я. Крупяк, Детройт	2.00
М. Лаврук, Бруклин	2.00
Е. Лехман, Віллимантик	2.00
І. Лозовчук, Воррен	2.00
И. Марцінюк, Парма	2.00
Д. Мудра, Саннісайд	2.00
І. Ничай, Вайон	2.00
А. Новосад, Тонаванда	2.00
Ф. Олійник, Бріджпорт	2.00
П. Палашевський, Гаррісбурґ	2.00
О. Паньків, Вестон	2.00
Ю. Паславський, Вест Чікаґо	2.00
В. Пастушин, Арлінґтон Гайтс	2.00
М. Перейма, Ля Саль	2.00
Д. Пищ, Бирлінґтон	2.00
Р. Ратич, Едісон	2.00
А. Рижий, Вест Блумфілд	2.00
В. Смолинський, Шрусбурі	2.00
А. Смук, Віллимантик	2.00
С. Темченко, Монтреаль	2.00
М. Тимчишин, Мейплвуд	2.00
З. Томчук, Лондон	2.00
С. Ференц, Джерзі Ситі	2.00
П. Фурчак, Чікаґо	2.00
І. Хохлач, Ля Саль	2.00
В. Чорняк, Елмгурст	2.00
П. Шандрук, Філядельфія	2.00
І. Д. Шпак, Джексон	2.00
Р. Юшкевич, Детройт	2.00
В. Яцикевич, Гаятсвілл	2.00
С. Кецик, Гловсестер	1.00

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНС в Детройті, Міш.

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

відбудуться

у неділю, 12 квітня 1981 р., о год. 2:30 по пол. у залі Українського Народного Дому при 4655 Мартін вул. в ДЕТРОЙТІ, Міш.

із слідуючим порядком нарад:

1. Відкриття і схвалення порядку нарад.
2. Ствердження правосильности Зборів.
3. Вибір Президії.
4. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
5. Звіти уступаючої Управи і Контрольної Комісії.
6. Слово Головного Секретаря УНС ВОЛОДИМИРА СОХАНА
7. Дискусія над звітами.
8. Абсолюторія уступаючій Управі.
9. Вибір нової Управи.
10. Завдання Округи на нову каденцію.
11. Внески, пропозиції, запити.
12. Закриття ділової частини Зборів.

У Загальних Зборах зобов'язані взяти участь, з рішаючим правом голосу: члени Управи Окружного Комітету, по два делеґати наступних відділів:

20, 75, 82, 94, 110, 146, 165, 167, 174, 175, 183, 235, 292, 302, 303, 309, 341, 463, 504, 506,

Почесні і Головні Радні УНС та конвенційні делеґати.

У нарадах візьмуть участь:

Володимир Сохан, Головний Секретар УНС
Євген Репета, Головний Радний
Роман Куропась, Головний Радний
Володимир Дідик, Почесний Головний Радний

Гостей — членів Українського Народного Союзу радо вітатимемо.

Якщо на означену годину не прибуде відповідна кількість делеґатів, наради почнуться о годину пізніше, без огляду на кількість присутніх.

Роман Татарський, *голова* — Григорій Корбяк, *секретар*
Василь Папіж, *прес. реф.* — Ярослав Базюк, *фін. реф.*

Етнічний баль у стейті Ню Джерзі

(Дора Рак) — Шостий річний баль у стейті Ню Джерзі відбувся у суботу, 21-го лютого 1981 р., в „Тавн енд Кемпус" мотелі у містечку Юніон з участю поверх 400 осіб, що репрезентували барвну мозаїку національностей цього ж стейту.

Цей так званий „спадщинний" баль, приготований членами поодиноких фестивалевих комітетів, що влаштовують етнічні фестивалі в Ґарден Стейт Артс Сентер, дає нагоду різним групам зустрінутися і ближче запізнатися, а й в приємній атмосфері весело провести вечір при добрій вечері (з відкритою барою) та потанцювати пів ночі.

До успіху причинилася добре підготована програма, що в офіційній частині складалася з привітів представників аґенції — Ню Джерзі Гейвей Авторіті — якій підлягає Артс Сентер; представлення репрезентанта губернатора Бирна й інших урядових і політичних достойників, в тім президента стейтового сенату Й. Мерліно та посадника Джерзі Ситі Т. Смита, які використали цю нагоду на дискретну передвиборчу кампанію на пост губернатора для майбутньої піддержки етнічними голосами.

Представлено також голів вісьмох фестивалевих комітетів на 1981 рік. Український фестивалевий комітет очолює в цьому році Йосип Лисогір, який був присутній на залі разом з кількома членами комітету. Серію фестиваів у цьому році розпочинають італійці, а другим з черги буде український фестиваль 13-го червня з багатою програмою.

Програмою вечора проводив Карл Пілерсен, голова Н. Дж. Етнічного Центру, який представив присутніх на залі директорів, між іншим, дві українки — Наталку Павлів і Дору Рак.

Першу частину програми закінчила дефіляда народних строїв поодиноких національностей, у якій взяли участь три українки, презентуючи такі строї: Уліта Ольшанівська — борщівський, Дора Ольшанівська — покутський, Рома Миськів — полтавський.

По вечері в розваговій програмі філіппінки вивели свої народні танки-хороводи, солістка Розмарі дел Фаверо відспівала кілька італійських пісень, а білоруська танцювальна група „Васильок" і шкотський ансамбль запрезентували публіці свої традиційні танці.

Численна група українців з різних місцевостей стейту зайняла три столи. Тут були Осип Якубович, Іван і Наталка Павлів, Юрій Дребич, Михайло Іванців з дружиною, д-р Михайло і Ляля Гук, Йосип Лисогір, Євгенія Харченко, Евелин Ковальчук, Володимир Ориняк, Володимир Васічко з дружиною, Божена Ольшанівська з доньками Улітою і Дорою, Галя Слінко, Богдан Вишатицький з дружиною, Василь і Мотря Янюк, Анна Банасевич-Міле, Дарія Твардовська, Олег і Рома Миськів, Дора Рак і інші.

В комітеті балю працювали Анна Банасевич-Міле і Осип Якубович, колишній голова фестивалевого комітету (1980).

Вечір Ганни Черінь у Детройті

Ініціятиву влаштування цієї імпозантної зустрічі письменниці Ганни Черінь з детройтською громадою дали діти Української Школи при церкві Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії в Гемптреку. А сталося це так: п'ята кляса цієї школи переписувалася вже довгий час із Г. Черінь в рамках шкільних завдань. Учителька школи Ксеня Кучер використала цю ніби звичайну подію для вивчення творів поетеси дитячої літератури, що впливало на поглиблення знання української мови. Вивчування проходило в клясах навчання і продовжувалося дещо після занять для монтажу окремих віршів та чудових оповідань, які промовляють своєю чарівною мовою до психіки дітей.

Союз Українок Америки, 76-ий Відділ, запросив цю велику групу дітей (понад 30 осіб) виступити зі своїм арсеналом знання і при тому запросив авторку з Чікаґо прибути до Детройту на заплянований авторський вечір 15-го березня цього року.

Передбачення організаторів про успіх виступу вповні здійснилися. Треба було тільки бачити, як гарно діти виконували свої ролі, як правильно вимовляли українську мову, як поважно ставилися до своїх обов'язків, як відважно і святково прорецитували не раз складні вірші на приготованій плятформі, що заступала декоративну сцену у відповідних до тематики одягах, що їх самі собі виготовили.

Голова діяльного 76-го Відділу Марта Василькевич відкрила зустріч з Г. Черінь, привітала її отця Севастіяна Сабола ЧСВВ, Сестер Василянок, батьків та гостей. Заповівши програму, вона покликала до слова про Г. Черінь доповідача Валентину Мушинську, яка познайомила присутніх із широкогранною літературною творчістю поетеси та письменниці, з її новими творами, в яких авторка знайшла найближчий контакт з читачем. І тому вона має свого читача, що було і доказано уривками з її творчости. Доповідачка зазначила, що авторка листується з дітьми, яких дуже любить, і присвятила чимало тем — великий вклад в літературну скарбницю — молоді, нашому майбутньому.

Доповідачка використала деяких декляматорів, учнів Вищої школи — Ореста Совірка, Адріяну Ляш і Богданну Кальба, які продеклямували кілька віршів, а їх доповнила студентка Ліда Кучер, яка зі зрозумінням та мистецьким відчуттям віддала вірш „Чорнозем".

Після доповіді культурно-освітня референтка 76-го Відділу учителька К. Кучер провела з виконавцями, учнями школи, окремий відділ програми, який названо: „Ганна Черінь — дитяча письменниця" Цю частину започаткували „Сніжинки" — чотири хористки, вдягнені відповідно до своєї теми, які з мистецькою експресією, яку тільки можуть проявити талановиті діти, вивели хоровід „Сніжинки".

За ними вийшли дві учениці й два учні, які ілюстрували „Давню правду", а потім діялог „Коваль". Далі четверта кляса вивела вірш „Літери". П'ята кляса рецитувала „Зайчик-Стрибайчик" та „Що з мене буде, як виросту". Слідував ще діялог „Ловити муху", після якого п'ята кляса вручила письменниці свої листи, прикрашені різними візерунками. Ця ж сама кляса виступила з гарно підготованим монтажем „Пишіть українські листи", взятим із книжки „Листування"; організатори цього вечора додали миле і зворушливе привітання для поетеси Черінь, а шоста кляса вручила їй букет червоних гвоздик.

Слідувала мелодеклямація віршів з книжка „Слова, слова, слова", яку виконали учні шостої кляси. А потім ще твір „Шкільна лектура", за яку авторка на конкурсі СУА одержала нагороду. Ця кляса додала ще кілька ілюстрацій до твору Ганни Черінь і запозичила до свого гурту ученицю сьомої кляси.

По короткій перерві, в якій членки Союзу Українок подали чай з солодким, виступила сама авторка і прочитала ряд своїх творів, між якими були — „Вірш для дітей і батьків", „Одужання", „Написаний твір на прохання дітей", „Про листування", сатира на визначних політиків, парафраза „Садок вишневий коло хати", з нової збірки „Слова, слова, слова", та наприкінці — чудову гумореску на інтернаціональні теми.

В усіх згаданих творах, які передали діти, і творах які передала сама авторка, змальовано життя людей та майстерно виведені постаті зі своїми добрими прикметами та хибами. Показано зворушливі прояви людської душі в животрепетних розповідях про безмежний сум, що негайно переходить у радість і ніжно лоскоче серця читачів. Її твори вносять своїми легко побудованими стрункими фразами, без штучних конструкцій — насолоду.

У цьому циклі зацитованого слід вирізнити поетичний твір про ідеалістичний патріотизм, в якому видно незвичайну майстерність, високу письменницьку техніку, розвиток поетеси, що з кожним твором поліпшувався, а тепер авторка досягнула найкращого.

Ганна Черінь має вже значний вклад в літературі. Належно використла дорогий скарб — українську мову, — оту природну, народну. В неї багатство синонімів, фразеологія щироукраїнська, приступна для всіх. Мова ясна, зрозуміла, а понад усе — мелодійна. Поталанило їй віднайти таємний чар вислову, яким захопляє людину і переносить її в інший світ, світ радощів, світ щасливіший від щоденного.

Прикінцеве слово сказала голова Відділу М. Василькевич, в якому подякувала за щедрий вклад праці виконавцям, а К. Кучер за безкорисну посвяту в вивченні цього багатого, емоційного поетичного матеріялу. Голова також подякувала за приготування чайного прийняття всім, що в тому помагали Людвіці Томин, і всім присутнім за участь у вечорі. Особливо авторці Ганні Черінь, яка разом зі своїм чоловіком загостила до Детройту і внесла дещо нового у наше життя. В цей час діти, учні школи, принесли гості гарний гостинець — нанизаний ґердан-намисто.

Присутні на залі ще довго гуторили, купували книжки і приходили до авторки за автографом на пам'ятку. Фотографи утривалювали цю подію знімками.

Родина Василькевичів гостила Г. Черінь у себе у вужчому колі знайомих, де авторка оповідала про свої далекі подорожі, зокрема про українську Австралію, яка полонила її серце.

На другий день Ганна Черінь відвідала ще школу Непорочного Зачаття, в якій вчаться діти, з якими вона познайомилася в листуванні.

Михайло Бажанський

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ХИМА РИЛО, членка УНС Відд. 143 Т-ва Любов у Ґрейт Медовс, Н. Дж., померла 13 січня 1981 р. на 86-му р. життя. Нар. 1895 р. в Україні; членкою УНС стала в 1932 р. Залишила у смутку Маню і Ніка Рило та Анну і Ольгу Шульц. Похорон відбувся 16 січня 1981 р. на цвинтарі Реквест Юніон, в Ґрейт Медовс, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Анна О. Мандзюк, секр.

МАРІЯ ЗОЗУЛЯ, членка УНС Відд. 158 ім. Богдана Хмельницького в Брукліні, померла на 74-му р. життя. Нар. 1906 р., Магоней, Па.; членкою УНС стала в 1939 р. Залишила у смутку три дочки: Анну, Стеллу і Розу з родинами. Похорон відбувся 20 грудня 1980 р. на цвинтарі св. Івана в Міддл Віледж, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа

АННА ГОРОДИСЬКА, членка УНС Відд. 21, померла 1 січня 1981 р. на 87-му р. життя. Нар. 1893 р. в Україні; членкою УНС стала в 1934 р. Залишила у смутку Івана, Иосифа, Михайла, Еміля, Марію Єлисавету, Анну і Віру. Похорон відбувся 3 січня 1981 р. на цвинтарі Матер оф Сорровс у Фінч Гіллс, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Волтер Мельниченко, секр.

ЮРІЙ АРТИМИШИН, член УНС Відд. 457 Культура в Ню Йорку, помер 21 січня 1981 р. на 67-му р. життя. Нар. 1913 р. в Гійче, Україна; членом УНС став у 1957 р. Залишив у смутку дружину Любу і синів: Ярослава Ставничого, Володимира і Любомира Мудрого. Похорон відбувся 24 січня 1981 р. на цвинтарі Факс Чейс, Філядельфія.

Вічна Йому Пам'ять!
Надія Литвиненко, секр.

МИХАЙЛО ОЗИНОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 143 Т-ва Любов у Ґрейт Медовс, Н. Дж., помер 23 січня 1981 р. на 89-му р. життя. Нар. 1891 р. в Україні; членом УНС став у 1937 р. Залишив у смутку дружину Анну, сина Михайла мол. і брата Стефана. Похорон відбувся 26 січня 1981 р. на цвинтарі Реквест Юніон в Ґрейт Медовс, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Анна О. Мандзюк, секр.

МАРКО А. ЮРКІВ, член УНС Відд. 275 Т-ва Дарахівщина в Джерзі Ситі, помер 3 січня на 86-му році життя. Нар. 1894 р. в Дарахів, Теребовля; членом УНС став у 1926 р. Залишив у смутку братанка Еміля з дружиною і 2 дітьми. Похорон відбувся 7 січня 1981 р. на цвинтарі Голі Крос в Н. Арлінґтон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Петро Палка, секр.

КАТЕРИНА ТАРАС, членка УНС Відд. 49 в Торонті, померла 5 січня 1981 р. на 69 р. життя. Нар. 1911 р. в Україні; членкою УНС стала у 1959 р. Залишила у смутку дочку, сина, дві сестри, п'ятьох братів та 7 внуків. Похорон відбувся 8 січня 1981 р. на цвинтарі Проспект в Торонті.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ГЕЛЕН ВУДОВАНЕЦЬ, членка УНС Відд. 112 св. Марії в Парма, Огайо, померла 1 січня 1981 р. на 55-му р. життя. Нар. 1925 р. в Клівленд, Огайо; членкою УНС стала в 1942 р. Залишила у смутку матір Марію і брата Еміля з родиною. Похорон відбувся 5 січня 1981 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Парма, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Мері Капраль, секр.

МИХАЙЛО БУБЛИЧ, член УНС Відд. 379 св. Юрія в Чікаґо, Ілл., помер 30 січня 1981 р. на 71-му р життя. Нар. 1910 р. в Тисів, Долина, Україна; членом УНС став у 1964 р. Залишив у смутку дружину Софію, сина Миколу, пасербицю Меланію і багато кревних в Україні й ЗСА. Похорон відбувся 3 лютого 1981 р. на цвинтарі св. Николая в Парк Рідж, Ілл.

Вічна Йому Пам"ять!
Михайло Семків, секр.

ІВАН ГРИГОРЕЦЬ, член УНС Відд. 324 Т-ва Мир у Філядельфії, помер 14 січня 1981 р. на 61-му р. життя. Нар. 1921 р. у Філядельфії; членом УНС став у 1948 р. Залишив у смутку Рідних і Знайомих в Америці. Похорон відбувся 18-го січня на цвинтарі у Ворміністер, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

СТЕФАНІЯ КРИШТАЛЬ, членка УНС Відд. 301 ім. Дмитра Вітовського в Чікаґо, померла 28-го грудня 1980 р. на 69-му р. життя. Нар. в Сокалі, Галичина. Залишила у смутку дочки: Лідію, Адріянну і Християну з чоловіками та 5 внуків. Похорон відбувся 31 грудня 1980 р. на цвинтарі св. Миколая в Чікаґо, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!
Петро Врублівський, секр.

МАГДАЛИНА КІЯНКА, членка УНС Відд. 317 Запорозька Січ в Сиракюзах, Н. Й., померла 4 січня 1981 р. на 87-му р. життя Нар. 1884 р. в Галичині; членкою УНС стала в 1919 р. Залишила у смутку чотири дочки, двох синів, 21 внуків і 49 правнуків. Похорон відбувся 7 січня 1981 р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Сиракюзах, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Микола Велич, секр.

КАТЕРИНА КОШИДЛО, членка УНС Відд. 145 св. Марії в Алтуна, Па., померла 23 січня 1981 р. на 74-му р. життя. Нар. 1906 р. в Надвірна, З. Україна; членкою УНС стала 1950 р. Залишила у смутку сина Михайла і дочку Донну. Похорон відбувся 31 січня 1981 р. на українському цвинтарі св. Марії в Алтуна, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Павло Тетанич, секр.